

Täysistunto

Tiistai 31.5.2022 klo 14.00—18.23

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 toiseksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 81/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä yhteydessä enintään yksi tunti, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Mennään keskusteluun. Ministeri Saarikko, olkaa hyvä. — Ministeri Saarikko... — Ja edustaja Heinonen.

Keskustelu

14.01 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Alkuun hieman kiitoksia, kun niihin harvoin on tämän vasemmistohallituksen aikana ollut aihetta. Kiitosta pitää antaa puolustusministeri Antti Kaikkosen johdolla tehdyille työlle turvallisuutemme vahvistamiseksi. Maamme turvallisuuden takaaminen on valtion tärkein tehtävä.

Kokoomus on antanut tuen ja ollut jopa aloitteellinen toimissa turvallisuutemme ja uskottavan maanpuolustuksen resurssien vahvistamiseksi. Kokoomus kannattaa myös apua ja tukea Ukrainalle. Tätä tulee jatkaa ja muistaa puolustusmateriaalin rinnalla myös humanitärisen avun osuus.

Mutta, arvoisa puhemies, valitettavasti kiitokset jäävät tähän. On huolestuttavaa, että julkisuudessa nämä kriisit ovat jättäneet varjoonsa teidän talouspolitiikkanne — tai sen puuttumisen. Etlan Aki Kangasharju, Tero Kuusi ja Markku Lehmus kirjoittivat hetki sitten: ”Akuutti kriisinhoito peittää alleen Marinin hallituksen muun menolinjan löperryden. Koronakriisin hoidon ja turvallisuustilanteeseen vastaamisen lisäksi hallitus tulee lisäneeiksi kaudellaan julkista velkaa vähintään kestävyysvajeen verran. Hallitus on lisännyt hallituskauden aikana aktiivisin toimin julkisen talouden velkaantumista korona- ja turvallisuustoimien lisäksi” — siis lisäksi — ”yhteensä 11 miljardilla eurolla. Tätä politiikkaa ei voi pitää vastuullisena ottaen huomioon vanhat ongelmat, onhan ikääntymisestä johtuva kestävyysvaje arvioitu julkisen talouden suunnitelmassa 7 miljardin euron suuruiseksi.” Toivon, että jokainen päättäjä lukee tämän Etlan antaman lausunnon eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle.

Te käytätte, arvoisa hallitus, niin sanottua poikkeuslauseketta. Poikkeuslauseke on kuitenkin tarpeettoman väljästi määritelty. Turvallisuuteen liittyvien menojen lisäämistä ei tietenkään tule budjettiteknikalla estää, kuitenkin oikeutus budjettikehysten rikkomiselle turvallisuustilanteen vuoksi perustuu siihen, että poikkeusten pitää olla tarkkaan määriteltyjä. Mutta, arvoisa vasemmistohallitus ja ministerit, teidän hallituksenne varautumisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

ministerityöryhmän päättämä noin 840 miljoonaa euroa, se luettelo, on kokonaan kehysten ulkopuolella. Se sisältää muun muassa tukia osmankäämin ja karpalon istuttamiseen — [Välihuutoja] osmankäämin ja karpalon istuttamiseen. Arvoisat vihreät, teiltä ei löytynyt tahtoa hallituksessa ohjata rahaa nuorten mielenterveyteen, mutta osmankäämin ja karpaloiden istuttamiseen löytyy. [Välihuutoja oikealta]

Te olette nyt, arvoisa valtiovarainministeri Annika Saarikko, laiminlyönyt talouden. Talouden kestävyys on osa kriisinsietokykyä ja, ministeri Saarikko, eivät nämä kriisit valitettavasti jää historian viimeisiksi, ja teidän jäljiltänne maamme on heikommassa asemassa kohdatakseen tulevia. Taloudellisesti heikompana joudumme tulevaisuudessa helpommin polvillemme. Teitä ei, arvoisa ministeri Saarikko, tulla muistamaan vahvana valtiovarainministerinä, joka olisi laittanut maan asioita kuntoon. Sen työn te jätätte nyt tuleville päättäjille. Velkahallituksenne perintö on synkkä ja lapsillemme ja lapsenlapsillemme kallis.

Iltalehden Mika Koskinen muistutti helmikuulla, että tarjolla oleva halpa lainaraha ja kyvyttömyys tehdä valintoja sekä poliittisesti vaikeita päätöksiä on huono yhdistelmä. Se johtaa yleensä politiikkaan, jossa uusia menoja lisätään surutta vanhojen päälle eikä mistään olla valmiita luopumaan. [Ben Zyskiewicz: Näin se on!] Mikä pahinta, lainaraha on mitä tehokkain kannustin jättää yhteiskunnan ja talouden rakenteet uudistamatta. Koronaepidemian ja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamat turvallisuusmenot ovat tietenkin perusteltuja. Kaikki menolisäykset eivät kuitenkaan liity koronaan tai sotaan. Menoja on lisätty kaikkiaan lähes 30 miljardia euroa hallituskauden aikana.

Seuraavien hallitusten tärkein tehtävä on laittaa Suomen talous kuntoon — tekemättömiä uudistuksia jääkin iso liuta. Ja nyt nämä korot nousevat: vuodenvaihteessa valtionlainan korot olivat vielä nollassa, nyt ollaan puoleksatoista prosentissa. Tämä korkotason nousu on merkittävä budjettiriski. Varovasti arvioiden maamme uhkaa suuri korkolasku, nyt jo noin 760 miljoonaa euroa lisää ennen arvioidun päälle. Velkarahalle, ministeri Annika Saarikko, on tullut taas hinta. Pahimmillaan korkomenot karkaavat käsistä lähivuosina. Tekemättä ei voi jättää.

Työllisyysaste pitää saada Suomessa pohjoismaiselle noin 80 prosentin tasolle. Kokoomus on esitellyt tähän lukuisia toimia. Ne ovat vapaasti käytettävissä.

Työn ja yrittämisen verotusta pitää edelleen keventää. Pienten ja keskisuurten yritysten toimintaympäristöä tulee veronkevennysten lisäksi sujuvoittaa, byrokratiaa purkaa. Tällä hetkellä meillä nimittäin poikkeuksellisen kireä verotus syö kasvua ja lannistaa suomalaisia. Tarvitaan kannustavampaa sosiaaliturvaa, tarvitaan parempaa tuottavuutta myös julkiselle sektorille. [Mika Kari: Oliko tämä esittelypuheenvuoro?]

Ei teidän ongelmanne, arvoisa vasemmistohallitus, ole priorisoinnissa vaan, ministeri Saarikko, siinä, että teiltä on puuttunut priorisointi kokonaan. Kaikki ongelmat, maamme ja myös hallituksen sisäiset kiistat, on ratkaistu kerta toisensa jälkeen lisävelalla. Velanoton te olette osanneet, mutta siitä ei kiitosta tule tulevilta sukupolvilta. Se on itse asiassa kaikista helpointa politiikkaa. Se on valtaosan poliitikoista ydinosasta, kakun jakaminen. [Välihuutoja oikealta] Tarvitaan siis kriisinkestävää taloudenhoitoa. Terve talous on edellytys sille, että selviämme myös tulevista haasteista.

Arvoisa puhemies! Yhteen ei tältä vasemmistohallitukselta kuitenkaan löydy rahaa. Se on nuorten ja lasten mielenterveys. Terapiatakuu oli ainoa, mistä te päätitte säästää, mutta, ministeri Saarikko, se säästö on järjetön ja sydämetön. [Ben Zyskiewicz: Hyvä puhe! — Arto Satonen: Ei tässä tarvitse mitään muuta esittelyä!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

14.08 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kuulumme jo valtiovarainvaliokunnan jäsenen rakentavan otteen näinä poikkeuksellisina aikoina, ja käyn omalta osaltani nyt läpi hallituksen näkemyksiä siitä, millaiseksi ja minkä vuoksi lisätalousarvio muodostui kokoluokaltaan ja merkittävältä sisällöltään.

Venäjän hyökkäyssota, se on nostanut varautumisen politiikan keskiöön. Turvallisuus, huoltovarmuus ja huolenpito koko Suomesta ovat korostuneet kaikilla yhteiskunnan alueilla. Tämä näkyy vahvasti myös tässä lisätalousarviossa. Hallitus esittää merkittävää, miljardiluokan lisätalousarviota — varautumisen lisätalousarviota. Tässä toimeenpannaan varautumisen ministeriryhmässä päätettyjä puolustuksen, maahanmuuton, huoltovarmuuden ja muun varautumisen toimia noin kahden miljardin edestä.

Itsenäisen valtion tärkein tehtävä maan hallituksen mielestä on kansalaistensa turvallisuuden takaaminen. Toisin sanottuna se on meidän tässä salissa istuvien tärkein tehtävä. Siksi lisäbudjetin suurin panostus kohdistetaan puolustukseen ja rajavalvontaan. [Timo Heinonen: Se oli oikein!] Suomen turvallisuusympäristö muuttui, ja se edellyttää välittömiä toimenpiteitä puolustuskyvyn vahvistamiseksi. Siksi puolustusministeriön, ministeri Kaikkosen hallinnonalalle ehdotetaan yhteensä 670 miljoonan euron lisärahaa: tästä merkittävä osa materiaalihankintoihin, loput Puolustusvoimien toimintamenoihin ja pieni panostus myös vapaaehtoiseen maanpuolustukseen, ja lisäksi Rajavartiolaitokselle 20 miljoonan määräraha siksi, että suorituskyky näillä molemmilla tärkeillä viranomaisilla olisi edelleen vahva ja vahvistuva. [Mika Kari: Hyvä hallitus!] Suomen ja suomalaisten turvallisuuden haluamme turvata.

Lisäksi, arvoisa puhemies, Suomi ja suomalaiset ovat ottaneet Ukrainasta sotaa pakenevat vastaan lämpimin sydämin. Monen suomalaisen mieleen on tänä keväänä noussut myös oman suvun historia heidän paetessa sodan jaloista vuosikymmeniä sitten, ja tänään ukrainalaiset tarvitsevat meidän apuamme. Lisäbudjetin toiseksi suurin kokonaisuus kohdistetaan sotaa pakenevien auttamiseksi. Vastaanottomenoihin ehdotetaan noin 400 miljoonan euron lisäystä ja vastaanoton asiakkaille maksettaviin tukiin 95 miljoonan lisäystä. Lisäksi haluamme huolehtia lasten varhaiskasvatuksesta myös pakolaisten osalta, ja tärkeää: ukrainalaisten on kaikkineen päästävä mahdollisimman pian vastaanottokeskuksista töihin ja kouluihin, osaksi kotikuntaansa. Odotan, että ukrainalaisten mahdollisuus kotikuntaoikeuteen selvitetään hallituksen riveistä pikaisesti, ja minulla on vahva luotto sekä Ukrainasta tulleisiin että suomalaisiin kuntiin, aktiiviseen paikallistasoon.

Lisäksi lisäbudjetissa osoitetaan apua myös suoraan Ukrainaan 83 miljoonan euron edestä. Tästä 70 kohdistetaan varsinaiseen kehitysyhteistyöhön Ukrainan humanitaarisen kriisin helpottamiseksi ja jälleenrakennuksen tukemiseksi. Tätä osittain ja osaltaan rahoitetaan Tullin bitcoin-takavarikosta ja sen myynnistä saaduilla tuloilla.

Arvoisa puhemies! Varautumisen keskiössä on maan hallituksen mielestä ei vain puolustuksellinen ja rajan turvallisuus vaan myös huoltovarmuus ja omavaraisuus. Turvallisuus on laaja käsite. Venäjän hyökkäyssota ja Mustanmeren saarto häiritsevät vakavasti maailmanlaajuisia ruokaturvallisuutta. Olemme siirtyneet aikaan, jossa kynnelle kykenevät valtiot varmistavat, että omat suut ruokitaan ensin. Kuvitelkaapa tilanne, jos me olisimme vuosien varrella ajaneet suomalaisen ruoantuotannon edellytykset alas. [Oikealta: Niinhän me ollaan!] Olsimme nyt riskialttiiden ja yhä kalliimpien toimitusketjujen varas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

sa, sikäli kun ruokaa meille edes kriisitilanteessa riittäisi. Huoltovarmuuden ja omavaraisuuden näkökulma on unohtunut maataloustukikriitikoilta täysin.

Onneksi Suomessa on pitkä historia kotimaisen ruoantuotannon puolustamisesta, jota jatketaan tässä lisäbudjetissa. Me vahvistamme ruoantuotannon omavaraisuutta noin 293 miljoonan euron kokonaisuudella, josta suurin osa kohdistuu maatalouden luonnonhaitta-korvauksiin, energiaveron palautuksiin, kriisitukeen ja maa- ja puutarhatalouden kansalliseen tukeen, lisäksi pienempiä kohdennuksia puutermiinaliverkostoihin ja kalatalouden yrityksille. Hallituksen panosta voidaan pitää mittavana. Samalla odotan, että myös kaupan ala ja teollisuus kantavat vastuunsa maksamalla suomalaiselle alkutuottajalle riittävästi, oikeudenmukaisesti. Edellytän, että kaupan ala on omavaraisuudessa osa ratkaisua, ei osa ongelmaa.

Arvoisa puhemies! Suomi irtautuu nyt venäläisestä energiasta. Toissa viikon lauantaina Venäjä katkaisi maakaasutoimitukset Suomeen. Tämä tarkoittaa, että viimeisiä öljy- ja pienempiä LNG-toimituksia lukuun ottamatta energiayhteistyö Venäjän kanssa on päättynyt. Rahahana Venäjän verisen hyökkäyssodan rahoittamiselta kääntyy nyt osaltamme kiinni, ja siksi nyt on aika investoida uuteen. Venäläisen energian irtikytkennän ja uuden talouden edistämiseksi lisäbudjettiin sisältyy noin 175 miljoonan euron puhtaiden teknologioiden ja energian huoltovarmuuden paketti. Valtaosa kohdistetaan energiatukeen, vetyhankkeisiin ja akkustrategian mukaisiin investointeihin. Suomi kulkee energiaratkaisujen etulinjassa.

Energian hintojen nousu ja Venäjän hyökkäys, ne ovat, arvoisa puhemies ja hyvät kollegat, nostaneet myös kaikkien suomalaisten elinkustannuksia. Putinin hinnat iskevät erityisesti pienituloisiin. Hintojen nousun kompensoimiseksi hallitus toteuttaa elinkustannusten nousua vastaavan indeksikorotuksen sosiaalietuuksiin aikaistetusti elokuun alusta. Indeksikorotus sisältyy tähän lisäbudjettiin. Etuuskorotuksista hyötyvät muun muassa pienituloiset eläkeläiset, lapsiperheet ja työttömät. Tämä on oikeudenmukainen ratkaisu, se on hallituksen arvovalinta. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Hintojen nousu näkyy kaikkein voimakkaimmin bensapumpuilla. Hallitus on antamassa esitystä uudesta logistiikka-alan kuljetustuesta, jolle ehdotetaan nyt 75 miljoonan euron määrärahaa. Tuki turvaa kuljetusalan sopeutumista ja kilpailukykyä tehokkaasti esimerkiksi kalliiseen, yleiseen bensaveroleen verrattuna. Tämä on hyvää jatkoa hallituksen aiemmin linjaamaan polttoaineen jakeluvetoisuuden alentamiseen, joka pienentää esimerkiksi dieselin litrahintaa noin 12 sentillä.

Arvoisa puhemies! Varautumisen ohella tämä on myös lasten ja nuorten lisäbudjetti. Koronapandemia ja siihen liittyvät rajoitustoimet ovat, kuten kaikki tiedämme, heikentäneet lasten ja nuorten hyvinvointia ja myös mielenterveyttä. Hallitus ehdottaa nyt reilun sadan miljoonan euron pakettia jakamattomasta varauksesta lisäbudjetissa lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi. Määrärahasta suurin osa käytetään tukiopettajien ja koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen esi- ja perusopetukseen, ammatilliseen koulutukseen ja luokiokoulutukseen.

Arvoisa puhemies! Vaikka miljardiluokan lisämenot haastavat valtiontaloutta, niin lisäbudjetti tarjoaa myös hyviä uutisia julkiseen talouteen. Tuloarviota ehdotetaan korotettavaksi noin miljardilla eurolla. Taustalla ovat viime vuoden ennakoitua parempi talouskehitys ja yritysten parempi taloudellinen tilanne, [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] mikä heijastuu yhteisöveron kertymiin. Kiitos yrityksille, jotka selvisivät tämän vaikean ajan yli. Kiitos yrityksille, jotka työllistävät. Myös koronapandemian aikainen yritysten vahva tukeminen valtion puolelta näyttää nyt kantavan hedelmää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Ja työllisyys, se kehittyy hyvin: tuoreen ennusteen mukaan tänä vuonna 73,7 prosenttia. Se ei tietenkään vielä riitä, mutta vihdoinkin suunta on oikea. [Timo Heinonen: Itse asiassa huononee!]

Ja samalla, arvoisa puhemies, on tietenkin niin, että taloudessa kaikkeen sisältyy juuri nyt suurta epävarmuutta ja sumua meillä ja koko maailmassa. Ikäviinkin yllätyksiin on osattava varautua. Vaikka kansantalouden kuva on olosuhteet huomioon ottaen, ottaen huomioon, mitä kaikkea viime vuosina on tapahtunut, positiivinen ja työllisyyskehitys hyvää, niin julkisen talouden näkökulma ja tuleva näkymä on haastava. Lainanottotarve tälle vuodelle nousee näiden varautumisen toimenpiteiden myötä 8,9 miljardiin. Taustalla on myös vaativa korona-aika velkaantumisineen.

Siksi sanon teille, hyvät kollegat, arvoisa eduskunta: varautuminen maksaa, mutta kalliimpaa on varautumatta jättäminen. [Ben Zyskiewicz: Näin se on!] Puolustuskykyä, huoltovarmuutta ja omavaraisuutta parantavien toimien hintalappu tiedetään, mutta niiden arvoa on vaikeampi määritellä. [Jukka Kopran välihuuto] Sama pätee vaikkapa lapsia ja nuoria varten tehtyihin panostuksiin. Tekemättäkään ei voi jättää. [Timo Heinonen ja Ben Zyskiewicz pyytävät vastauspuheenvuoroa]

Arvoisa puhemies! Olen elänyt koko kevään Suomen varautumisen pulssilla hallituskollegoiden ja teidän kaikkien kansanedustajien kanssa, mutta erityistä vastuuta olen kokenut varautumisen ministerityöryhmän johdossa. Olen entistä vakuuttuneempi siitä, ettemme vain varaudu, vaan samalla meidän on uudistuttava. Suomen maakuva, se on onneksemme erinomainen. Me olemme vakaa ja houkutteleva ympäristö yrityksille ja kansainvälisille huipputaloustalouksille, ja vielä paremmaksi meidän on päästävä. Kehitämme uusia, puhtaita teknologioita ja investoimme kasvualueille: uusiutuvaan energiaan, vetyyn ja akkuteknologiaan.

Kasvu ja vahvistuva työllisyys tulevat taittamaan varautumisesta aiheutuvaa velkaantumista, kunhan vain saamme talouden kasvuun ja luottamuksen lisääntymään. Se ei tapahdu yhdessä yössä, mutta ei se tapahdu myöskään itsestään. Vaikeitakin aikoja on edessä. Mutta haluan vahvistaa luottamusta. [Puhemies koputtaa] Suomella on kaikki edellytykset onnistua. Menestyksen resepti on yksinkertainen.

Arvoisa puhemies! Sekä varautuminen että talouskasvu tehdään sisukkaalla suomalaisella työllä. Siihen on osallistuttava kaikkien työikäisten ja työkykyisten. [Ben Zyskiewicz: Oikein! — Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt näyttää olevan tarvetta debatille. — Edustaja Purra.

14.19 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meille perussuomalaisille kansalaisten turvallisuus on aina tärkeysjärjestyksen ykkönen — hienoa, että se hallituksellekin nyt on. Haluan kuitenkin muistuttaa, että turvallisuutta ei taata eikä paranneta sillä, että laitetaan hyviinkään kohteisiin enemmän resursseja, mikäli samaan aikaan ei huolehdi lainsäädäntömuutoksista ja siitä, että me kykenemme suojautumaan sekä sisäisiltä että ulkoisilta uhilta.

Puutun kuitenkin siihen, mitä tässä lisätalousarviossa ei ole. Siellä ei riittävästi puututa elinkustannusten nousun aiheuttamaan ahdinkoon, ei pelkästään pienituloisille vaan normaaleille, tavallisille työssäkäyville ihmisille, joiden tuloista leijonanosaa menee noussei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

siin bensan, dieselin ja energian kustannuksiin. Tällä sosiaaliturvan indeksikorotuksella, sillä ei tätä asiaa paikata, ja te tiedätte sen kyllä aivan hyvin itsekin.

Kysyn valtiovarainministeriltä: Esimerkiksi tähän toimeentulotuen perusosaan on tehty 17 euron nosto, jolla voidaan tällä hetkellä tankata seitsemän litraa bensaa. [Puhemies koputtaa] Näettekö, että tällaisella korotuksella kansalaiset kykenevät vastaamaan asumisen, pakkoremonttien, lämmön, sähkön, ruoan ja liikenteen kallistumiseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt on aika täynnä. — Edustaja Zyskowicz.

14.20 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Saarikko, se, että joudutaan, aivan oikein, laittamaan miljardeja Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamiin menotarpeisiin ja viheliäisen koronaviruksen aiheuttamiin menotarpeisiin, ei ole peruste sille, että mistään vähemmän tärkeästä ei voida mitään säästää. Asiahan on päinvastoin juuri sen vuoksi, että yllättävät, väistämättömät menot vaativat miljardeja lisäpanostuksia. Juuri sen vuoksi hallituksen pitäisi kyetä laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen ja säästämään jostakin vähemmän tärkeästä edes vähän. [Vasemmalta: Kuten mistä? — Perussuomalaisten ryhmästä: Kysykää perussuomalaisilta! — Puhemies: Shh!]. Siihen te ette kykene. Sitä te ette ole tehnyt. Ja kuten edustaja Heinonen sanoi, se on poliitikkojen ydinosamisaluetta, että osaamme laittaa lisää rahaa hyviin tarkoituksiin, mutta vastuullista on se, [Puhemies koputtaa] että osaamme myös ottaa jotain pois vähemmän tärkeistä kohteista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt aika on täyttynyt. — Edustaja Lindtman.

14.21 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopassa on sota, ja tämä on sota-ajan lisätalousarvio. [Sari Sarkomaan välihuuto] Tulkitsen niin, että tässä salissa on erittäin laaja tuki näille tässä lisätalousarviossa esitetyille panostuksille. Se onkin järkevää kahdesta syystä. Ensiksi sen vuoksi, kuten valtiovarainministeri totesi, että turvallisuuteen panostaminen maksaa mutta ilman siihen panostamista itse asiassa maksaisimme vielä enemmän. Ja toinen on se, että näiden hankintojen lykkääminen ei tuo niitä edullisemmaksi vaan tuo niitä kalliimmaksi: mitä pitemmälle puolustukseen, huoltovarmuuteen — myöskin tähän tärkeään energiasiirtymään pois fossiilitaloudesta — tehtäviä hankintoja lykätään, sitä kalliimmaksi ne tulevat.

No nyt ymmärrän, että kritiikki kohdistuu siihen, että opposition mielestä jostain muualta olisi tullut leikata. No, kokoomushan on esittänyt esimerkiksi, että työttömyysturva palautettaisiin vuoden 2019 tasolle. Se tarkoittaisi nyt jo yli kymmenen prosentin leikkausta siihen, mitä hallitus esittää. Pidätkö sitä oikeudenmukaisena tilanteessa, jossa euroalueella inflaatio on kahdeksan prosenttia? Vieläkö olette tämän esityksen takana? [Ben Zyskowicz: Te pidätte oikeudenmukaisena lastemme lastaamista valtavalla velkakuormalla, onko se oikein?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen.

14.22 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki ovat salissa varmaan yhtä mieltä siitä, että nämä lisäbudjetin panostukset puolustukseen, huoltovarmuuteen ja Ukrainan tukemiseen saavat varmasti jaetun kannatuksen. Mutta sitten kun

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

mennään tähän työllisyystilanteeseen, mistä edustaja Lindtman äsken puhui, niin meillä on tällä hetkellä sellainen tilanne, että meillä on lähes yhtä paljon avoimia työpaikkoja kuin on työttömiä. Molempia on noin 240 000, eli asian pitäisi olla hyvässä kunnossa, mutta tosiasiassa on se, että meillä on huutava työvoimapula ja valtava pitkäaikaistyöttömyys — eli tämä kohtaanto-ongelma on ihan mahdoton. Sen lisäksi, kuten Etlä on sanonut, meillä on yli 100 000 sellaista työtöntä, joille kokoaikatyökään ei nosta toimeentuloa kuin alle 20 prosenttia, eli heidän todellinen veroprocenttinsa on 80. Hallitus ei ole tehnyt tälle asialle juuri mitään, ja nyt on menetetty historiallinen tilaisuus muuttaa näitä verotusjärjestelmän kannustimia siten, että pystyttäisiin vastaamaan tähän työvoimapulaan ja sitä kautta [Puhemies koputtaa] turvaamaan hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus kestävästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja aika. — Edustaja Vähämäki.

14.24 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Hyvä hallitus, me — sekä hallitus että oppositio — olemme yhteisellä asialla. Meidän täytyy laittaa Suomi kuntoon. Miten me se laitetaan? Meidän täytyy edelleen panostaa työllisyyteen ja tähän kohtaanto-ongelmaan, mistä edustaja Satonen tässä sanoi.

Meillä on inflaatiopeikko kulman takana, tai se on oikeastaan täällä jo. Meidän täytyy edelleen pystyä tukemaan talouskasvua. Ja siihen, miten sitä pystytään tukemaan, vastaus on kai siinä, että keskiluokan ostovoima pitää pystyä pitämään hyvällä tasolla. Meillä on valtavasti kotitalouksia, jotka olivat jo aikaisemmin mitoittaneet omat tulonsa ja menonsa siten, että vain satanen jää kuussa satunnaiseen kulutukseen. Nyt, kun polttonesteitten hinnat ovat nousseet, asumisen ja lämmityksen hinta on noussut, heillä ei ole tätä. Eli tähän täytyy saada joitain toimenpiteitä, ja nämä puuttuvat valitettavasti tästä esityksestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Filatov. [Puhujan mikrofonin on kiinni] — Edustaja Filatov, mikrofonin päälle.

14.25 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden parantuminen on varmasti se asia, jolla me pystymme maksamaan sitä velkaa, jota nyt tässä kriisitilanteessa olemme joutuneet ottamaan. Ja kohtaanto-ongelma on niitä asioita, jotka pahenevat.

Mutta kun täällä oikealta laidalta sanotaan, että hallitus ei ole tehnyt mitään, niin hallitushan nimenomaan on tehnyt. [Oikealta: Hyvin vähän! — Ottamalla velkaa!] Se on sääntänyt esimerkiksi pidennetystä oppivelvollisuudesta, jolla turvataan tulevaisuuden työvoimaa.

Ja jos me mietimme vaikkapa rakenteellista työttömyyttä, niin OECD-tutkimukset osoittavat, että Suomessa on poikkeuksellisen suuri joukko ihmisiä, joilla työllistymisen esteenä ovat terveydelliset syyt. Ja sen vuoksi me tarvitsemme vaikkapa sitä hoitotakuuta, joka auttaa ihmisen nopeammin terveydenhuoltoon.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiviranta.

14.26 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition elämä on vaikeaa, kun vaihtoehtojen puuttuessa ei juuri löydy mitään järkevää arvosteltavaa. Suomen puolustusvalmiuden varmistaminen muuttuneessa turvallisuusympäristössä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

ensiarvoisen tärkeää. Tämän vuoksi puolustusministeriön hallinnonalalle kohdennetaan välttämättömiä lisäpanostuksia. Myös huoltovarmuuden turvaaminen on aivan keskeistä. Esimerkiksi maatalouden luonnonhaittakorvauksiin ehdotettu rahamäärä on tärkeä, sillä se kohdistuu peltoviljelyyn, johon luonnonhaitat keskittyvät.

Perusasioista huolehtiminen on hallituksen prioriteettilistan kärjessä. Puolustusvalmiudesta on huolehdittava, ja oman ruoantuotannon toimivuus pitää jatkossakin varmistaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sarkomaa.

14.27 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maamme turvallisuudesta ja kansalaisten terveydestä huolehtiminen on ensisijaista — siihen on kokoomuksen vahva tuki — mutta meillä on myös vastuu rakentaa tulevaisuutta.

Mikä valtava velkataakka siirtyy tuleville sukupolville! Miten te selitätte, ministeri Saarikko, että vuoteen 2026:kaan ei velkaantuminen taitu? Sitä ei voi Ukrainan, Venäjän sodalla eikä koronalla selittää.

Kyse on myös siitä, että te olette käyttäneet mittavan määrän rahaa, mutta mitä on tehty? Terapiatakuu, jota kannattivat kaikki puolueet, [Ben Zyskowicz: Puheissa!] sitä ei ole tulossa. Mielenterveysperusteiset sairauspäivärahat ovat nousseet 13 prosentilla. Mielenterveysongelmat ovat suurin syrjäytymisen syy, mutta terapiatakuuta ei näy eikä kuulu. [Pia Viitanen: Mistä te leikkaatte? Osaatte kyllä vaatia, mutta mistä te leikkaatte?] Te ette edes anna eduskunnan käsitellä kansalaisaloitetta. Vetoan nyt teihin, kun siinä hoitotakuuesityksessä ei terapiatakuuta ollut, vaikka niin lupasitte: saako eduskunta nyt käsitellä terapiatakuukansalaisaloitteen? Kansalaiset ja kansalaisjärjestöt tekivät valtavan työn tuon aloitteen tuomiseksi eduskuntaan, [Puhemies koputtaa] mutta te olette sysänneet sen syrjään, samoin kuin mielenterveyspotilaat. Tämä ei kokoomukselle käy. Vastatkaa: voidaan aloite käsitellä? [Ben Zyskowicz: Vihreät kovia somessa terapiatakuun puolesta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt edustaja Tavio ja sen jälkeen ministeri Saarikko vastaa.

14.28 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Yhden asian tämä hallitus ainakin osaa, nimittäin ottaa velkaa. Mihin on taas unohtunut se tavallisen työssäkäyvän ostovoimasta huolehtiminen? [Timo Heinonen: Se on arvovalinta!] Perussuomalaiset haluavat tietää, miten tämä hallitus oikeasti varautuu tähän akuuttiin tilanteeseen, jossa ruoan hinta kasvaa räjähdysmäisesti. Lisäksi polttoaineen verotus on laskettu Ruotsista Saksaan jo EU-minimiin. Miksei Suomi pysty samaan? Miksi Suomen hallitus kohtelee kansalaisiaan, nimenomaan työssäkäyviä kansalaisiaan, huonommin kuin muiden EU-maiden hallitukset? Missä on fokus työssäkäyvien ostovoiman parantamiseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ministeri Saarikko, kolme minuuttia, ja sen jälkeen jatketaan debattia.

14.29 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset sanovat: miksi hallitus tekee niin paljon velkaa? Miksi ei auteta työssäkäyvää keskiluokkaa, kysyy ryhmäpuheenjohtaja. Puolueen puheenjohtaja: miksi te ette enempää kohdenna pienituloisille sosiaaliturvatukia? Kokoomus: miksi te, hallitus, kasvatatte velkaa näin pal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

jon? Ja samanaikaisesti: miksi te ette lisää menoja näihin ja näihin kohteisiin? [Sari Sarkomaa: Arvovalintoja! — Välihuutoja oikealta] Kun te kritisoitte voimakkaasti hallitusta poikkeuksellisen vaikeina aikoina, [Puhemies koputtaa] minä myös koen oikeudekseni poikkeuksellisen voimakkaasti vaatia teiltä linjakkuutta.

Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz, minuutti ei riittänyt näköjään teidän puheenvuorossanne siihen, että olisitte pystynyt yhtään leikkauskohdetta nimeämään, joten joudun päättelemään. Te totesitte ymmärtääkseni aiemmissa puheenvuoroissa, kokoomuksen edustajat, että kannatatte lisäpanostuksia puolustukseen, rajaturvallisuuteen, ehkä myös pakolaiskysymyksen hoitoon. [Timo Heinosen välihuuto] Näin ollen joudun päättelemään, että ne kohdat, joihin te ette pidä perusteltuina menolisäyksiä, ovat lapset ja nuoret, joka toteutetaan normaalin kehyksen puitteissa heidän koulujensa arjessa. [Sari Sarkomaa välihuuto] Ja toinen kohta on ilmeisesti maatalous ja suomalaisen ruokaturvan takaaminen, kokonaisturvallisuuden ymmärrys, josta olemme halunneet tässä lisäbudjetissa vastata. [Oikealta: Ei pidä paikkaansa!]

Arvoisa puhemies! Te, edustaja Sarkomaa, pohditte, miksi ihmeessä Suomi velkaantuu näin paljon juuri nyt. Siihen vastaus on hiukan pidempi ainakin ajanjaksollisesti, sanamäärässä lyhyt. Tämä kehitys on jatkunut koko 2010-luvun ajan kokoomusjohtoisesta hallituksesta lähtien. Me olemme jääneet kilpailukyvyssä jälkeen, ja kyllä, meillä on vuosi toisensa perään kasvava alijäämä, jonka umpeen kuominen on vaikeaa, [Ben Zyskowicz: Katsokaa, mitä teki Sipilän hallitus!] kun olemme pitäneet ja haluamme pitää kaikista iäkimmäistä suomalaisista huolta. Eli kehitys on jatkunut pidempään, ja se on yhteinen huolestumme, että talouden kasvulla tätä parhaiten hoidettaisiin. [Arto Satonen: Entäs työllisyys?] Velka maksetaan, hyvät kansanedustajat, kasvulla, ei niiden kyykyttämisellä, jotka tarvitsevat yhteiskuntaa eniten. Tällaista linjaa täältä näytetään tarjottavan poikkeuksellisen vaikeana aikana, jolloin kansakunta kaipaa eheyttä. [Sari Sarkomaa: Kysyimme apua mielenterveysongelmallisille! — Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Jatketaan debattia. — Otetaan edustaja Piirainen tässä vaiheessa, kun ei ole päässyt ääneen ollenkaan. [Raimo Piirainen: Arvoisa puhemies! Ei tämä tottele.] — Tottelee se. [Raimo Piirainen: Jaha, nyt lähti. — Joo, kiitoksia, mikrofonit eivät meinaa lähteä päälle.]

14.31 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, kiitoksia. Täytyy kiittää kylä valtiovarainministeriä tästä esityksestä, vaikka täällä oppositiosta tulee kovaa kritiikkiä. Jos tarkastellaan tätä mennyttä kautta kaiken kaikkiaan, korona on koetellut kovasti ja siten myös tämä Ukrainan kriisi, sota siellä. Tällä budjetilla ollaan lisäämässä nimenomaan siihen, mihin kokoomus on vaatinut, [Ben Zyskowicz: Kyllä!] Puolustusvoimille ja puolustushallintoon, ennen kaikkea sinne lisärahoja. Ja nyt te kritisoitte, että jostakin pitäisi ottaa. Otetaanko se sitten toimeentulosta, lasten puolelta, nuorten puolelta vai mistä? Esittääkö nyt ihan reippaasti, mistä otetaan. — Kiitos. [Ben Zyskowicz: Heti, kun saan puheenvuoron!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Jokinen.

14.32 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy yhtyä kiitoksiin niistä, jotka tehdään huoltovarmuuden, puolustuksen ja turvallisuuden eteen. Ne ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

tässä ajassa aivan välttämättömiä ja tarpeen. Niin kuin ministeri Saarikko sanoi, pitää varautua ja ottaa huomioon tulevaisuus ja rakentaa sitä. Se on tärkeä periaate.

Yksi asia, jossa hallitus nyt ei varaudu eikä valmistaudu tulevaisuuteen, on tiestön kunto. [Välihuutoja vasemmalta] Me tehtiin monta vuotta perusteellista parlamentaarista työtä siinä, että taitetaan korjausvelka ja pidetään tieverkko yrityselämän, viennin, arkisen työsäkäynnin edellyttämässä kunnossa. Ja valitettavasti se on sitten arvovalinta, että nyt tingitään siitä tiestöstä, siitä yhteiskunnan verisuonistosta, jonka kautta vientikauppa hoidetaan ja ihmisten työssä käyminen turvataan. Osmankäämiin löytyy rahaa, mutta tielläkulkijoiden käämi kohta palaa monttujen ja huonon kunnan vuoksi. [Pia Viitanen: Eikö se ole maatalouspuolen tuki, siitäkö kokoomus leikkaa? — Ben Zyskowicz: Terapiatakuuseen ei löydy rahaa, se on arvovalinta!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

14.33 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkiset menot on aina — mutta erityisesti kriisissä — pistettävä tärkeysjärjestykseen, ja täällä salissa nyt jokaisesta puolueesta kuuluu tärkeysjärjestyslausahduksia, mutta tosiasiasa se tarkoittaa sitä, että nyt, kun turvallisuus- ja puolustusasioihin me kaikki haluamme satsata lisää, tämä tarkoittaisi, että muusta on luovuttava. Ja nyt toteaisin tämän, kun kokoomuskin täällä ajaa tätä samaa, että kyllä vain kokoomuskin on osmankäämipuolue, sillä tekin kannatatte ilmastoövereitä. Tekin kannatatte sitä vuotta 2030, joka on jotain ihan muuta kuin mitä muut kannattavat. 90 prosenttia kaikista muista maista haluaa siis vuoteen 2050 tämän ilmastotavoitteen, ja sekään ei tule toteutumaan.

Mutta iso asia, mihin ei tämä hallitus eivätkä muut puolueet halua puuttua ollenkaan, on siis se, että meillä kasvaa verokiila. Meillä on veroja, lisää veroja, lisää velkaa, ja ne ovat kasvun este. [Puhemies koputtaa] Eli järkevä politiikkahan on sellaista, että lähdetään todellakin tehostamaan toimintaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Räsänen.

14.34 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Tämä lisätalousarvio pääsääntöisesti sisältää tarpeellisia esityksiä puolustukseen, kyberturvallisuuteen, huoltovarmuuteen ja ukrainalaisten tukemiseen, ja tästä kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä kiittää hallitusta.

Joitain kohtia tässä esityksessä on, jotka olisi voinut jättää odottamaan parempia aikoja, sillä kyllähän näitä muitakin akuutteja tarpeita todellakin olisi. Ja muistutan, että terveydenhuollossa ollaan monin paikoin aivan kriisirajoilla ja kasvava hoitovelka tulee kalliiksi.

Isossa kuvassa julkisen talouden kestävyys on kyllä menossa huolestuttavaan suuntaan, ja toivon, että me kaikki täällä salissa sen tunnustamme. Me olemme astuneet harmaaseen aikaan, mutta tämä harmaa aika, sumuinen aika ei koske vain tätä ulkoista turvallisuutta, vaan yhtä lailla talouden ennakoitavuutta, huoltovarmuutta, mahdollisesti jopa yhteiskuntarauhaa, mikäli esimerkiksi [Puhemies koputtaa] ruokaturva ja työllisyys äkisti heikkenevät Suomessa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohikoski.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

14.35 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden työllisyyteen ja tulevaisuuden veronmaksajiin puutummme siten, että satsaamme lasten ja nuorten korona-ajan hyvinvointi- ja oppimisvajeen poistamiseen. Hallitus on luotsannut Suomen ennennäkemättömien kriisien läpi pandemian ja Euroopassa riehuvan sodan myötä. Meidän on huolehdittava siitä, että yhteiskuntamme vakaus ja ihmisten hyvän arjen edellytykset eivät murene. Lasten ja nuorten hyvinvointiin ei voi panostaa liikaa, ja siksi koronakriisin jälkiäkään ei voida vielä lakaista maton alle. Moni lapsi ja nuori tarvitsee nyt vahvempaa tukea, ja siksi lisätalousarvion 120 miljoonan paketti oppimisvajeeseen ja mielen-terveystyöhön on yksi tärkeimmistä toiminnoista, joilla estämme 90-luvun syvän lama-ajan virheiden toistumisen.

Kriisit tuntuvat myös kotitalouksien ja kuntien kukkarossa — siksi nostan vielä esiin myöskin joukkoliikennetuen, joka on erittäin tärkeä [Puhemies koputtaa] myös ilmastotoimena.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Holopainen, Mari.

14.37 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! [Ben Zyskowitz: Nyt terapiatakuu!] Kiitos merkittävistä panostuksista Ukrainasta tuleville ihmisille ja muun muassa varhaiskasvatukseen.

Vihreät kannattavat ruokaturvaa ja luonnonsuojelua, jos tämä on jäänyt kokoomukselle epäselväksi. Kannatamme myös terapiatakuuta, minkä olemme tuoneet esiin. [Ben Zyskowitz: Puheissa! — Timo Heinonen: Puheissa!] Kokoomus sen sijaan on esittänyt leikkauksia perusturvaan kaikkein heikoimmassa asemassa oleville, mikä vaikuttaisi myös lapsiin ja nuoriin.

No, mitä tulee talouteen, niin on oleellista, mihin sitä velkaa otetaan ja käytetäänkö se viisaasti. On aika suuri yhteisymmärrys siitä, että sitä kannattaa käyttää esimerkiksi näihin menoihin, joita tässä on esitetty, esimerkiksi apuun Ukrainalle. Mutta suhtaudun kyllä varauksellisesti alakohtaiseen suunnitelmatalouteen, johon ministeri Saarikko viittasi. Siitä meillä ei välttämättä ole parasta osaamista. Huolehditaan siitä, että talouden fokuksessa on tuottavuuskehitys, ja se saavutetaan parhaiten [Puhemies koputtaa] osaamisella ja koulutukseen investoimalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Ovaska.

14.38 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus täällä näitesti puhui karpaloista ja osmankäämeistä, mutta pyytäisin oppositiopuoluetta nyt keskittymään metsiin. Teidän edustajanne tuolla Euroopan parlamentissa on sitä mieltä, että metsähake on fossiilista ja Suomen ei pidä hyödyntää metsäteollisuuden tuotetta. [Välihuutoja oikealta] Miten on mahdollista, että täällä te puhutte taloudesta ja nyt kannetaan Suomesta huolta, mutta Euroopassa te teette täysin toisenlaista politiikkaa? [Anne Kalmarin välihuuto — Leena Meri: Hyvä Ovaska, hyvä puheenvuoro!]

Mitä tulee tähän lisätalousarvioon, niin kyllä puolustusmenot ovat nyt se tärkein ydin, mikä tässä lisäbudjetissa on. Me kannamme huolta Suomen turvallisuudesta ja siitä, että täällä jatkossakin voidaan asua, elää ja yrittää.

Ja mitä tulee kokoomuksen linjaan, niin edustaja Zyskowitz, te sanoitte, että mistään vähemmän tärkeästä ei pystytty leikkaamaan ja halusitte tärkeysjärjestystä. Samaan aikaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

edustaja Sarkomaa aloittaa listan, mitä täältä puuttuu. Mitä te haluatte lisää, mitä te haluatte vähemmän, siihen me emme saa vastausta. [Ben Zyskowicz: Kyllä saa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Sekä Zyskowicz että Sarkomaa mainittiin, mutta jospa välistä löytyvä edustaja Marttinen tietää. [Naurua]

14.39 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä kun kuuntelee hallituspuolueiden edustajien kommentteja liittyen hallituksen työllisyyspolitiikkaan, niin miettii monta kertaa, miten tämä yhtälö voi olla mahdollinen, kun kuitenkin valtaosa hallituksen päättämistä toimenpiteistä ei ole vielä astunut voimaan. [Mari Holopaisen välihuuto] Todellisuus on se, mitä myös Vesa Vihriälä on tuonut omassa blogissaan esille, että tällä hetkellä työllisyyskehitykseen itse asiassa kaikkein eniten vaikuttaa Sipilän hallituksen tekemä työllisyyspolitiikka. [Ben Zyskowicz: Juuri näin!] Ja tällä samalla vastuullisella politiikan linjalla nyt tulisi jatkaa, koska korkea työllisyys, se, että ihmisillä on töitä ja toimeentuloa, on kuitenkin se kaikkein vastuullisin ja vahvin keino, miten myös julkisesta taloudesta voidaan pitää huolta.

Kysyn ministeri Saarikolta, kun olette puhunut ja keskusta on puhunut paikallisesta sopimisesta hyvin myönteisesti, mutta kolmeen vuoteen asia ei ole edennyt. Aiotteko te aidosti edistää paikallista sopimista vielä tämän hallituskauden aikana? [Antti Lindtman: Miten se eteni teidän aikana?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Meri.

14.40 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Keskustan edustajilta kyllä erikoisia puheenvuoroja. Täällä esimerkiksi Kiviranta totesi, että opposition elämä on vaikeaa. Kyllä minä sanoisin, että ihmisten elämä on vaikeaa. [Arto Satonen: Se on kyllä hyvin sanottu!] Teidän kanssanne kyllä perussuomalaisilla välillä on vaikeaa, kun teillä on se arvomaailma hyvin erilainen, kun me suuntaisimme sen ihmisten arjen auttamiseen ja ostovoimaan, mutta älkää viitsikö olla ylimielisiä, sillä ihmisillä on vaikeaa. Ihmisten puolesta me täällä puhumme.

Ministeri Saarikko, te ette vastannut edustaja Purran ja edustaja Tavion kysymykseen siitä, miten te aiotte auttaa tavan ihmistä nyt näitten bensa-, sähkö- ja ruokalaskujen kanssa, myös työssäkäyviä ihmisiä, jotka sadoittain ottavat meihin yhteyttä, että tehkää jotain. Se, että sanotte, että kiristää vyötä, ei auta, kun ei ole enää, mistä kiristää. Ihmiset miettivät, onko kohta varaa käydä töissä. Toivoisin näihin vastauksia. Keskitytte enemmän noihin kokoomuksen ristiriitaisuuksiin, jotka oli tietysti hyvä nostaa esille. [Puhemies koputtaa] Niitä on, heidän arvomaailmansa kyllä heittää puheista.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt otetaan sitten ministeri Saarikolta vastaus ja myös ministeri Andersson sen jälkeen.

14.41 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Aloitan tästä edustaja Meren puheenvuorosta ja useastakin täällä lausutusta huolesta ostovoimaan liittyen. Inflaatiotilanne on huolestuttava, se kehitys näyttää jatkuvan ei yksin meillä vaan maailmalla, ja erityistä huolta tulee kantaa tietenkin myös niistä tekijöistä, jotka voivat olla lisäämässä inflaatoriskiä. Uskon ja pidän perusteltuna, että ostovoima, kansalaisten toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

meentulo, siis sekä pienituloisimpien työssäkäyvien että kaikkien suomalaisten pärjääminen tässä hintojen nousun ajassa, on varmasti edessä olevan syksyn budjettiriihen yksi iso teema. Nyt lisätalousarviossa me keskityimme varautumiseen, siihen kaikkeen, mikä on sodan suoria heijasteita, osittain kyllä myös toimeentuloon sosiaaliturvaindeksien aikaisuuksella, jota pidän perusteltuna kädenojennuksena pienituloisimmille. Ehkä se on juuri se asia, jonka kokoomus olisi jättänyt tekemättä. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!]

Tässä kuumeisesti olen keskustelua kuunnellessani yrittänyt miettiä, [Timo Heinonen: Jos me saamme puhua omat asiamme!] mistä löytyvät ne ylimääräiset kohdennetut eurot, joihin kokoomus täällä toistuvasti viittaa. Useampaan kertaan te sanotte, että me emme pysty rakentamaan tärkeysjärjestystä. Mutta te ette pysty rakentamaan minkäänlaista järjestystä, koska te ette ole kertoneet ainuttakaan kohdetta, josta te olisitte valmiita tinkimään. [Ben Zyskowicz: Kunhan pääsee ääneen!] Päinvastoin: edustaja Jokinen on valtaavan huolissaan tienpidosta — [Timo Heinonen: Ettekö te ole?] siihen nähden erikoista, että yhtään euroa ei ole leikattu pois vaan on lisätty euroja. Päinvastoin: edustaja Sarkomaa on huolissaan lasten ja nuorten mielenterveydestä, johon me olemme laittamassa lisäeuroja ja yli 100 miljoonaa koulutukseen: peruskouluun, lukioon, ammatilliseen opetukseen ja niin edelleen. Eli vain lista niistä, mihin te haluatte lisää rahaa, mutta kaikkihan me olemme huolissamme velasta, kyllä. [Ben Zyskowicz: Miten se näkyy, se teidän huoli velasta?] Ja näitä toimia ei tehtäisi, ellei Venäjä olisi hyökännyt Ukrainaan ja myös meidän turvallisuustilanteemme muuttunut. Joka ainut toimenpide pystytään perustelemaan varautumisella, joka on tehty niin kutsutusti kehyksen poikkeuslausekkeen piirissä, ja vaikkapa satsaukset lapsiin ja nuoriin tärkeänä arvovalintana on tehty kohdennettuna toimenpiteenä niiden kehysten puitteissa, jotka hallitus on omalle talouspolitiikalleen asettanut. [Sheikki Laakson välihuuto]

Ja, arvoisa puhemies, täällä nostettiin esiin myös työllisyyspolitiikka. Olen aivan samaa mieltä: työllisyyden toimenpiteet näkyvät vasta hiukan viiveellä. Onneksi viime kaudella tehtiin hyviä työllisyyspolitiikan toimia, ja onneksi oma puolueeni on saanut olla tekemässä niitä myös tällä hallituskaudella, koska nämäkin kantavat hedelmää pidemmän päälle. Itse asiassa nyt on tehty ne toimet, mitä viimeksi kokoomuksen kanssa emme pystyneet edistämään: pohjoismainen työvoimapalvelumalli ja eläkeputken poisto. [Välihuutoja] Miten erinomaista, että näiden vaikutukset tulevat näkymään vasta pidemmällä aikavälillä, ja Suomi toden totta, niin kuin Suomen on pystyttävä, tulee pääsemään yhteistyössä erinomaisesti työllistävien yritysten kanssa ja talouskasvun myötä parempaan työllisyyslukuun näiden hallituskausien jälkeen. [Ben Zyskowicz: Kokoomusko nuo esti viime kaudella?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Andersson, kaksi minuuttia.

14.44 Opetusministeri Li Andersson: Arvoisa puhemies! Opposition puheenvuoroissa on tosiaan kannettu huolta lapsista ja nuorista ja myöskin yleisemmin ihmisten hyvinvoinnista, mutta samanaikaisesti tässä lisätalousarvioesityksessä on kiiteltä ainoastaan huoltovarmuuteen sekä Puolustusvoimiin esitettyjä panostuksia. Kyllä tämä minusta paljastaa, mikä opposition arvovalinta olisi, jos te olisitte päättämässä. [Ben Zyskowiczin välihuuto — Sari Sarkomaa: Kukin puolue kertoo oman kantansa!] Panostukset lapsiin ja nuoriin tässä lisätalousarviossa ovat yhteensä jopa 120 miljoonaa euroa, johon sisältyy yli 100 miljoonaa koulutukseen aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, johon sisältyy panostuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

sia lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin sekä kollega Honkosen puolella myöskin esimerkiksi kouluissa tehtävään nuorisotyöhön, jolle on erittäin suuri tarve tilanteessa, jossa me tiedetään, että koronapandemian jäljet näkyvät edelleen kouluissa ja näkyvät lasten ja nuorten hyvinvoinnissa.

Miten tässä maassa rakennetaan tulevaisuutta? Miten huolehditaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista, siitä, että tulevaisuudessa ei olisi yhtä paljon mielenterveysongelmia? [Ben Zyskiewicz: Sillä, että annetaan velkaa heidän maksettavakseen!] Huolehtimalla siitä, että kun ne ihmiset, jotka ovat lapsia ja nuoria nyt ja jotka tällä hetkellä ovat koulussa, [Sari Sarkomaa: Entäs ensi vuonna?] ovat siellä, niin siellä on riittävästi opettajia, siellä on riittävästi erityisopettajia, siellä on riittävän pieniä ryhmiä, siellä on koulunkäynninohjaajia, siellä on nuorisotyöntekijöitä, siellä on turvallisia aikuisia, jotka pystyvät vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Tämä on se arvovalinta, minkä tämä hallitus onneksi on tehnyt. [Sari Sarkomaa: Nämä eivät mahtuneet kehykseen, vaan ne lakkaavat ensi vuonna kaikki! Miten se on arvovalinta?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä ministeri Harakka.

14.46 Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz on yksi arvostetuimmista parlamentaarikoista tässä talossa, mutta hän ei saanut sanottua, mikä olisi se hänen leikkauslistansa, ja erikoisempaa on se, että hän ei muistanut, että kyllä, tämä hallitus myös säästää. [Timo Heinosen välihuuto]

Jokaisen ministerin pitäisi pitää kynsin hampain kiinni omista rahoistaan, mutta ymmärrän sen, että liikennehankkeet ovat parasta suhdannepolitiikkaa. [Timo Heinosen välihuuto] Vuonna 2020 kesällä panostettiin 250 miljoonaa ylimääräistä rahaa siihen, että saatiin pidettyä koronan aiheuttamissa vaikeuksissa pyörät pyörimässä, ja ymmärrän sen, että siinä taloustilanteessa se oli oikeaa elvytystä. Mutta nyt, kun kustannuskehitys on päinvastainen, niin on yhtä järkevää myöskin tässä kohtaa todeta, että juuri nyt ei ole aika rakentaa moottoriteille lisää kaistoja tai siltoja.

Mutta on väärä todistus se, että perusväylänpidosta olisi leikattu euroakaan. Tästä valitsee tässä talossa kunnioitettava, parlamentaarinen, kaikkien puolueiden Liikenne 12 -sopimuksessa tekemä yhteinen tahtotila, joka jatkuu koko tämän vuosikymmenen yli. Eli se taso, jolla tämä hallitus, [Timo Heinosen välihuuto] Rinteen—Marinin hallitus, on ensimmäistä kertaa panostanut kaudellaan yli miljardin lisää rahaa tienpitoon, tullaan pitämään, ja kiitän siitä kaikkia vastuullisia edustajia. Se ainoa haaste on tässä nyt se, että niillä rahoilla ei saada enää yhtä paljon kilometrejä kuin saatiin 2020 kesällä, jolloin tehtiin ennätys, yli 4 000 kilometriä uutta päällystettä. Nyt on ollut harvinaisen ikävä, julma kelirikko, jonka jäljiltä tiet ovat huonossa kunnossa, ja vastaavasti bitumin hinta on lähes kaksinkertaistunut, joten voitaneen todeta, että Ukrainan sodan kaukaisimmat luodinreiät näkyvät nyt Suomen tiestössä. Mutta, ystävät, kyllä me tämän kestämmme. [Timo Heinonen: Kansa ei kestä! — Toimi Kankaanniemi: Kestävätkö autot? — Timo Heinonen: Eikä autot!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

14.48 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus kannattaa vahvasti kannattavaa ruoantuotantoa, sitä, että tuottaja saa oikeudenmukaisen palkan myös poikkeusoloissa, mitkä tällä hetkellä ovat.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Tässä esityksessä esimerkiksi energiaveron palautuksen tuplaaminen, 45 miljoonaa, on erinomainen asia. Voisi olla vaikka triplaus tarvittaessa, koska polttoainetta menee maatiiloilla. Se menee ihan oikeaan kohteeseen.

Luonnonhaittakorvaus, 119 miljoonaa, on 50 euroa hehtaarille. 50 euroa hehtaarille — ei sillä Mekkaa rakenneta, mutta kyllä sekin kelpaa. [Antti Lindtman: Pikkasen lisää, just näin!] Sen sijaan kysyisin hallitukselta: Mitä sanotte tuottajajärjestölle, joka on sitä mieltä, että tämä kohdennus on siltä osin pielessä, että nyt tällaisina aikoina ei ole varaa laittaa rahaa yhtään hömppään [Pia Lohikoski: Mikä tässä budjetissa on hömppää?] vaan nyt pitää keskittyä vaikeiden aikojen tilanteeseen ja siihen, että turvataan ruoantuotanto? [Puhemies koputtaa] Mitä sanotte tuottajajärjestölle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Rantanen, Mari.

14.49 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko, totesitte tuossa, että tämä lisätalousarvio on turvallisuuden lisätalousarvio. Näin se onkin Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen osalta, mutta miten voi olla mahdollista, että tällaisessa tilanteessa te olette unohtaneet tästä lisätalousarviosta poliisin ja pelastustoimen? Siis nämä viranomaiset, jotka vastaavat tässä maassa kaikesta siihen asti kunnes tulee sotatila. Tämä on kyllä suuren suuri puute. Eikä mielestäni tässä ole mahdollista sanoa, että siihen ei enää sitten ollutkaan rahaa, koska kun laitetaan asioita tärkeysjärjestykseen, tällaiset viranomaiset täytyisi tällä huolehtia.

Ja nyt tulee leikkauslista: perussuomalaiset kykenevät sanomaan, että me olisimme leikanneet mieluusti kehitysavusta sekä maahanmuuton kustannuksista. Nimittäin, ministeri Saarikko, aivan oikein te puhuitte kauniisti Ukrainan pakolaisista, joita me kaikki haluamme auttaa, mutta haluan muistuttaa, että top viisi -kansallisuudet tällä hetkellä ovat Ukraina, Irak, Venäjä, Afganistan ja Somalia, [Puhemies koputtaa] jotka hakevat Suomesta turvapaikkaa. Toivoisin tähän kyllä vähän terästyymistä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt edustaja Viitanen.

14.51 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti, ministeri Saarikko, saitte sinne listanne nämä minuutit, mitkä nyt teidän puheenvuoronne jälkeen käytettiin — nimittäin siellä tuli vieläkin lisää menovaateita, ja varmasti tulee jatkossakin. [Sari Sarkomaa: Terapiatakuu on kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa, minkä tietää valtiovarainministerikin, jos vain uskaltaa myöntää sen!] Eli minuuttiakaan ei ole löydetty sitten niiden säästöjen yksilöimiseen.

Tässä edustaja Lindtman kertoi yhden: Te olette esittäneet noin seitsemänkymppin leikkausta työttömien työttömyyspäivärahaan aikana, jolloin hinnat kallistuvat ja eläminen kallistuu. Onko teistä edelleen oikein, että otetaan näiltä kaikkein pienituloisimmilta, [Arto Satosen välihuuto] leikataan heidän toimeentuloaan? Vaikka tämä kokoomuksen toivoma ihanne toteutuisikin — mitä en ikinä toivo — niin minä kyllä huomautan, että tämä ei mitenkään edes riitä teidän mittaluokkaanne, paljonko te haluatte leikkauksia näillä vaateillanne, kun kritisoitte hallituksen toimia. [Puhemies koputtaa]

Eli tämä yhtälö — antakaa kokoomuksen vastata. Toivon vastausta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Annamme kohta vastata, mutta otetaan edustaja Myllykoski ennen sitä.

14.52 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tässä kohtaa keskustelua nähdään, että vastaamattomuus on se, että naamio on pudotettu. [Välihuutoja — Timo Heinonen: Eihän me saada puheenvuoroa!] Se on se kokoomuksen viesti, että leikkausta haluttaisiin sinne, missä me nyt kaikkein eniten tarvitaan sitä rahoitusta, mitä lisäbudjetissa on annettu.

Olisin kysynyt ministeriltä — vaikka nyt täällä ei olekaan ministeri Lintilä enää — tähän aihekohtaan liittyen vihreän siirtymän osalta. Ministeri toi hyvin esille akkuklusterin tai, sanotaanko, sen suunnitelman, mikä meillä on. Nyt haluaisin kysyä: kuinka hallitus on lähtenyt toimimaan sen suhteen, ettemme ammu itseämme nilkkaan, tai polveen? Meidän luvitusjärjestelmä on erittäin pitkäaikainen ja pitkäkestoinen, ja kun hallinto-oikeudet käsittelevät mahdollisia vihreän siirtymän teknologiayritysten perustamisia — surullista. Mitä siihen ollaan tekemässä hallituksen sisällä? [Petri Huru: Hyvä kysymys!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kopra.

14.53 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jäi tuossa ministeri Saarikon puheenvuorossa vähän häiritsemään se, kun sanoitte, että 2010-luvulla ei olla julkista taloutta kohennettu. Muistuttaisin, että Kataisen hallitus kuitenkin 11 miljardilla kohensi julkista taloutta.

No te hallitus olette sen sijaan nyt 30 miljardilla ottaneet velkaa. Siitä 18 miljardia on korona- ja turvallisuusmenoja, ja okei, olemme todenneet, että hyväksytään nämä, mutta noin 11 miljardia jää sitten muuta velanottoa, mitä te olette tehneet. Sattumalta kumoa juuri tämän Kataisen hallituksen aikaansaaman säästön takavuosilta. [Antti Lindtman: Puurot ja vellit sekaisin!]

No, tietysti menoja on, mutta mietin kovasti, miksi te ette mieti niitä tuloja. Miksi te ette tee työllisyystoimia, sellaisia, joilla olisi todellisia vaikutuksia? Etlan laskelman mukaan teidän työllisyystoimienne arvo on 300 miljoonaa — 300 miljoonaa tuottaa julkisen talouden kohennusta, kun menoja on lisätty 11 miljardia. Onko tämä teidän mielestänne oikeassa suhteessa, [Puhemies koputtaa] ja miksi ette pyri parempaan? [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

14.54 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ovaska erinomaisessa puheenvuorossaan avasi tuota energiapoliittista näkökulmaa, mitä kokoomus ajaa. Todellakin EU:ssa on ihan käsittämätöntä, että siellä ajetaan sellaisia asioita, mitä kokoomusmeppi siellä ajaa. Kun niitä lukee, meinaavat yöunet mennä.

Arvoisa valtiovarainministeri ja hyvät hallituksen ministerit, toivoisin, että tässä maassa vihdoin ja viimein otetaan tämä kotimaisen energian asia vakavasti. Euroopan unioni neuvottelee koko ajan erilaisia poikkeuksia sähkön hintoihin, polttoaineen hintoihin ja muihin polttoaineiden hintoihin, ja kaikki ovat fossiileja, kaikki, joka ainoa. Muistakaa, hyvät ystävät, että kun kotimainen energia loppuu, niin alkaa aina fossiili. Emme pysty kaukolämpöä tekemään tuulivoimalla emmekä aurinkokennoilla — ei pysty, se on mahdotonta. Eikö voitaisi Suomessa tehdä esitys, että kotimainen puu ja turve otetaan yhteiskäytössä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

CHP:hen, tehdään sillä edullinen sähkö ja pudotetaan sieltä pois se turpeen päästökaupan maksu. Me tiedämme kaikki biologisen totuuden — kuten EU:kin vaatii, että pitää perustua totuuteen — niin eikö voitaisi tätä tehdä, [Puhemies koputtaa] että Suomessa vihdoinkin nämä hinnat lähtisivät laskemaan? [Arto Satonen: Hyvä asia! Voisiko keskusta ottaa hallituksessa esille tämän?] — Minä olen juuri esittänyt sitä, arvoisa edustaja!

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Niemi.

14.55 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitus on lisätalousarviossaan ehdottanut puolustusministeriön hallinnonalalle yli 600 miljoonan euron lisämäärärahaa Suomen puolustusvalmiuden varmistamiseksi. Se on hyvä asia. Mutta kannattaisiko määrärahaa entistä enemmän suunnata myös Suomen reserviin, joka on Suomen korkean maanpuolustustahdon lisäksi kantava voima ja kulmakivi itsenäisen maamme säilyttämisessä? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elo.

14.56 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää siitä, että tällä lisätalousarviolla hallitus vastaa koronaan jättämään hyvinvointi- ja oppimisvelkaan sekä Ukrainan sodan aiheuttamaan inhimilliseen hätään. Se on vastuullista politiikkaa tässä poikkeuksellisessa tilanteessa. 120 miljoonan euron lisärahoitus kasvatukseen ja koulutukseen tulee sote-uudistuksen aiheuttamaan valtavaan muutokseen valmistautuville kunnille ja erityisesti kasvukaupungeille tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Toisena asiana: Kokoomus on täällä viitannut osmankämeihin ja karpaloihin. Kyse on kosteikkoviljelyn edistämisestä, ja se on tärkeä maatalouden ilmastotoimi. Juuri uutisoitiin, että maankäyttösektorin hiilinielu on muuttunut päästölähteeksi samaan aikaan, kun paine metsien käyttöön kasvaa. Pidän erikoisena sitä, että kokoomus keskittyy täällä kritisemaan maatalouden ilmastotoimia, joita on pitkään peräänkuulutettu. [Ben Zyskowicz: Eivätkö ne kuulu kehyksiin, mikseivät ne kuulu kehyksiin?]

Vielä loppuun kiitos siitä, että myös joukkoliikenteelle löytyy tässä lisätalousarviossa tukea.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

14.57 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitän itse huomiota samaan asiaan, mihin edustaja Kopra kiinnitti puheessaan, että kyllä näillä hallituksilla jonkunmoinen ero on. Kataisen hallituksella ja Marinin hallituksella ero on 22 miljardia, ja se johtuu juuri siitä, että Kataisen hallitus aikoinaan vähensi julkisen talouden velkaantumista 11 miljardilla ja teidän hallitus, arvoisat ministeri Saarikko ja pääministeri Marin, on lisännyt julkisen talouden velkaantumista näiden vuosien aikana 11 miljardia. Ei siihen kuulu 16 miljardia koronaan eikä 2 miljardia puolustusmenoihin. Tämä on syytä todeta, että hallituksilla on todella iso ero, tässä tapauksessa 22 miljardin ero.

Mutta, arvoisa puhemies, enemmänkin esitän ehkä toivomuksen ministeri Kurviselle, että te nyt tulevana ja olevana maatalousministerinä sitten huolehditte siitä, että nämä korvauskelvottomat pellot, jotka ovat 90-prosenttisesti aktiiviviljelijöillä, saavat nämä LFA-tuet, [Puhemies koputtaa] ympäristökorvaukset ja kotimaiset peltotuet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Malm.

14.58 **Niina Malm sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin kyllä tulee olo siitä, että opposition on vaikea nähdä pitkälle tulevaisuuteen ja sitä, kuinka tulevaisuudessa asioita hoidetaan. [Oikealta: Hohhoijaa!] Siinä, missä lapset ja nuoret pitävät tärkeänä itselleen turvallisuutta, koulutusta, työtä ja ympäristöä, niin ne elementit on myöskin tässä lisätalousarviossa huomioitu. Kyllä minusta tässä kohtaa, tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa, on syytä kuunnella nuoria, koska heille tämä maapallo jää, [Mari Rantasen välihuuto] ja sen takia hallituksen toimet lisätalousarvion osalta ovat olleet erinomaisia. [Timo Heinonen: Siis velkaa, vai?] Sen sijaan kokoomus ehdottaa työttömyyspäivärahan palauttamista, niistämistä niiltä kaikista heikoimmassa asemassa olevilta ja loppujen lopuksi myös niiltä nuorten perheiltä, joilla ei mene niin hyvin. Onko tämä oikeudenmukaista?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Saarikko.

15.00 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Täällä peräänkuulutettiin... Perussuomalaiset ainoana tahona ovat esittäneet leikkauskohteita tässä velkahuolen keskellä. Te esitte leikkauksia kehitysyhteistyöhön. Hallituksen kehyksissä pysyvien menojen vähentämisessä on suunnitelma myös kehitysyhteistyön leikkaamisesta. Nostitte esiin myös maahanmuuton, ja tässä juuri piilee linjanne syvä ristiriitaisuus. Te toteatte, että maahanmuuttoon ei saisi käyttää niin paljon rahaa, mutta pakolaisiin ja ukrainalaisiin saa käyttää rahaa. Minulle on ollut kovin epäselvää tämän Venäjän hyökkäyssodan jälkeen, onko teidän mielestänne nyt hyvä vai huono asia, että esimerkiksi ukrainalaiset tulevat tänne, koska heidän ovat nyt nimenomaan niitä maahanmuuttajia, niitä, jotka tarvitsevat apuamme — nämä ihmiset, joita moni suomalainen on ottanut avosydämin vastaan. Miten kritiikki liittyy tähän? Muista maahanmuuttajista totean, että esimerkiksi turvapaikanhakijoidenhan osalta tämän vaalikauden aikana on käytetty paljon pienempiä summia kuin viime vaalikauden aikana, koska kertakaikkisesti tulijoita ei ole ollut yhtä paljon.

Sitten, arvoisa puhemies, nostettiin esiin tulot. Kyllä, eivät yksin menot vaan ennen kaikkea ne tulot ja talouden kasvu. Talouden kasvu on ollut huimaa korona-ajan jälkeen, ja nyt teemme kaikkemme, että kasvu ei hiipuisi, vaikka talouden tilanne hyökkäyssodasta johtuen on epävarma. Oli erittäin mieluisa ja hyvä asia, että tässä lisäbudjetissa pystyimme korjaamaan ylöspäin tuloarviota miljardin euron verran, ja siitä kiitos kuuluu suomalaisille yrityksille, jotka ovat työllistäneet ja satsanneet tulevaan.

Lisäksi, arvoisa puhemies, vielä peräänkuulutan sitä, kun täällä voimakkaasti nostetaan esiin huoli velasta, että se on yhteinen huolestuminen, joka on jatkunut koko 2010-luvun ajan useammanvärisen hallituskauden aikana. Se on rakenteellinen ongelma maassa, jossa väki ikääntyy. Haluamme pitää kaikista huolen ja tarvitsemme enemmän työtä ja talouden kasvua. On hirvittävän helppo olla huolissaan velasta, mutta näyttää olevan paljon vaikeampi kertoa niitä kohteita, mistä olisi valmis ottamaan pois. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Arvoisa puhemies! Minä edellytän oppositiolta, erityisesti oppositiopuolue kokoomukselta, että te kerrotte seuraavassa vaiheessa vähintään tuon kahden miljardin euron edestä leikkauksia, koska sitähän te olette peräänkuuluttaneet, että jos satsataan puolustukseen, jostain pitää ottaa pois. Se tarkoittaa suomeksi leikkauksia sosiaaliturvaan näinä aikoina,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

kaikkein pienituloisimmilta. Ja kyllä se totisesti tarkoittaa koulutusleikkauksia. Siihenkö te olette valmiita?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt, arvoisat edustajat, valitettavasti se tunti, minkä tässä vaiheessa lupasin tätä asiaa käsiteltävän, on käytetty. Mutta palaamme tähän asiaan sitten päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.02.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 16.02.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

16.02 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Aina tyhjälle salille saa näitä puheita puhella, mutta, arvoisat kollegat, tiedän, että salaa kuuntelette kuitenkin näitä puheita.

Kuten sanotaan, sitä niittää, mitä kylvää. Suomi on tällä hetkellä tilanteessa, jossa muut määrittävät sen, mitä teemme. EKP:n painaman mielikuvitusrahan syyttämiseksi on tulossa loppu, ja korkoja on pakko nostaa. Suomi on korviaan myöten veloissa, pahemmin kuin muut Pohjoismaat, ja talousarviossakin korkojen hoitokulut nousevat 167 miljoonaa. Euroalueen velkaisille hulivilitalouksille, kuten Italialle, tämä lienee vielä vakavampi juttu. Tosin olisihan se hienoa, jos euro romahtaisi lopullisesti tähän sotkuun ja saisimme takaisin laillisen valuuttamme eli markan.

Puolustusvoimatkin ovat saamassa lisää rahaa, mikä on tietenkin hyvä asia, koska Suomi ei voi luottaa ulkopuoliseen apuun, vaan oma, vahva armeija on paras maallinen turva. Valitettavasti olemme siirtyneet vakauttavasta ulkopoliitikasta suurvaltojen pelinappulaksi ja kansainvälisen politiikan pelleksi. Suomen kannattaisikin nyt ottaa lusikka kauniiseen käteen ja peruuttaa se typerä Nato-hakemus. Suomi voi tuki hämmmentää sakenevaa soppaa tunnustamalla Pohjois-Kyproksen ja suututtaa Kreikan. Viimeistään nyt olisi aika luopua ajatuksesta ajaa määräänemistöpäätöksiä EU:n ulkopoliittikkaan.

Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa perutaan Saimaan kanavan investoinnit. Todennäköisesti kanavan olemme jo menettäneet, mutta oliko se sen arvoista? Ja mitä saamme vastineeksi, jos Venäjä irtisanoo vuokrasopimuksen? Emme yhtään mitään. Lisätalousarviosta paistaakin aito paniikki. Olemme ajaneet itseämme umpikujaan, jossa ulkopoliittista liikkumavaraa ei ole ja oma rahapolitiikkakin puliveivattiin euron myötä pois ja lopuksi joudumme vielä maksamaan etelän maiden sotkujakin.

Kaikesta huolimatta jokaisesta tilanteesta pitäisi pystyä kaivamaan myös hyviä puolia, niin tästäkin tilanteesta. Parasta tässä on se, että tämän kaiken seurauksena kaikki tulee menemään uusiksi, siis ihan kaikki. Siinä samalla tuhoutuu myös monen puliveivarin elämäntyö, jolla on ollut tarkoitus viedä itsenäisyytemme ja horjuttaa kansaa. Ja viimeistään ensi talven nälkä ja vilu tulee yhdistämään kansaamme ja tulee palauttamaan sen totuuden tielle. Nimittäin Helsingin Sanomat uutisoi tänään, että kallistuva energia ja ruoka nostavat Euroopan hintoja ennätysnopeasti ja että elämä kallistuu myös Suomessa poikkeuksellista vauhtia. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koskela.

16.07 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Vuoden 2022 toinen lisätalousarvio on suuruudeltaan 2,3 miljardia. Tulopuolella on noin yksi miljardi, joka koostuu yhteisö- sekä ansio- ja pääomatuloverojen arvioitua suuremmasta saannosta. Tämä nousu on kuitenkin väliaikaista. Kasvanut verokertymä kertoo menneestä, ei nykyhetkestä, saati tulevasta. Yhteensä toinen lisätalousarvio nostaa nettolainanoton tarvetta siis 1,3 miljardilla eli lainaa otetaan tänä vuonna noin yhdeksän miljardia euroa lisää.

Hallitus on julkisen talouden suunnitelmassa linjannut, että turvallisuuspoliittisen tilanteen muuttumiseen suoraan liittyvät menot voidaan kattaa kehysten ulkopuolelta, mikä on kyllä aivan perusteltua, mutta jatkuva menojen siirtäminen kehysten ulkopuolelle on asettanut koko kehysmenettelyn kyseenalaiseksi. Korona ja Ukrainan sota eivät jää viimeisiksi kriiseiksi. Tarvitsemme ratkaisuja, joilla menojen kasvua voidaan joskus taittaa. Jossain vaiheessa on pakko tehdä taloutta tasapainottavia ratkaisuja, ja pakon edessä ne ovat vaikeampia, kuten tiedämme.

Arvoisa puhemies! Energiakriisi on tällä hetkellä maamme suurimpia ongelmia. Hintojen nousulle ei ole näköpiirissä käännettä. Lisätalousarviossa esitetään määrärahoja energian hintojen nousun takia tehtäviin toimiin. Kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin ollaan tekemässä ylimääräinen indeksitarkastus. Esimerkiksi kansaneläke nousee 24 euroa kuukaudessa ja toimeentulotuen perusosa 18 euroa kuukaudessa. Samanaikaisesti päivittäistavarakaupan hinnat ovat 6,4 prosenttia korkeammat kuin vuosi sitten, ja lisää nousua on luvassa viimeistään syksyllä.

Esitetyillä indeksikorotuksilla ei ratkaista kustannusten noususta johtuvia ongelmia. Kotitalouksilla on vastassaan ruoan hinnan nousun lisäksi samaan aikaan myös liikkumisen ja asumisen hinnan nousuja sekä energiatehokkuutta lisääviä asuntojen pakkoremontteja. Mistä pienen- ja keskituloisilla riittää raha tähän kaikkeen? Ei mistään.

Muualla Euroopassa tehdään mittavia veronalennuksia polttoaineille. Veroja lasketaan EU:n sallimalle minimitasolle. On todella erikoista, että Suomi ei seuraa tässä muuta Eurooppaa. Haittaamme tällaisella poikkeavalla linjalla omaa kilpailukykyämme. Nousevat energiakustannukset joudutaan joka tapauksessa ainakin osittain kattamaan kasvavilla toimeentulotukimenoilla. Eikö järkevämpää olisi tehdä tuki suoraan veronalennuksilla, joilla olisi myös talouteen ja elinkeinoelämään kohdistuvia dynaamisia vaikutuksia? Tällöin tuki kohdistuisi myös niille, jotka eivät aivan vielä joudu toimeentulotukeen turvautumaan.

Arvoisa herra puhemies! Suomessa hallitus satsaa raivokkaasti vihreään siirtymään ja ilmastotoimiin. Ilmastotoimista ei olla valmiita joustamaan, ja niitä ajatellaan hyvin mustavalkoisesti. Me emme pysty tässä hetkessä korvaamaan kaikkea venäläistä energiaa ydinvoimalla tai aurinko- tai tuulivoimalla. Me tarvitsemme nyt niin turvetta kuin metsiämme-kin energiantuotannossamme. Näitä energiamuotoja, joita saamme omasta maasta, ei ole mitään järkeä hakea muualta. Samaa aikaan, kun turvaamme energiansaantimme näillä käytettävissä olevilla resursseilla, voimme panostaa muihin energialähteisiin muun muassa tki-investoinneilla. Energiapolitiikka ei ole joko—tai— vaan sekä—että—kysymys.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueiden valmisteluun esitetään myös lisää määrärahoja, esimerkiksi ict-kustannuksiin 150 miljoonaa. Hyvinvointialueuudistus näyttää lisäävän kustannuksia paljon enemmän kuin uudistusta suunniteltaessa ajateltiin. Tämä pakottaa-kin esittämään kysymyksen, miten tämä uudistus lopulta muuttaa sote-palveluita paremmiksi. Nyt nimittäin näyttää, että uudistus on vain loputon rahareikä ja ainoat voittajat ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

puolueiden piirijärjestöt, joille valuu uutta puoluetukea. Miten tämä uudistus parantaa hoidon määrää ja laatua? Ei mitenkään. Tätä on syytä miettiä ja virheistä ottaa opiksi myös tulevia uudistuksia suunniteltaessa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Soinikoski.

16.11 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle toisen lisätalousarvionsa, jonka keskeisenä tavoitteena on vahvistaa Suomen turvallisuutta. Lisätalousarviossa tehdään merkittäviä panostuksia Puolustusvoimille, vahvistetaan huoltovarmuutta sekä tuetaan Ukrainaa, joka taistelee tällä hetkellä koko Euroopan vapauden puolesta. Ennen kaikkea lisätalousarvio lujittaa kansalaisten luottamusta yhteiskuntaan, siihen, että jokaisesta pidetään huolta kriisin keskellä. Kansalaisten yhteiskunnallinen ja sosiaalinen luottamus ovat sisäisen turvallisuuden kulmakiviä. Siksi on erittäin tärkeää, että tässä vaikeassa maailmantilanteessa hallitus valaa uskoa tulevaisuuteen.

Lasten ja nuorten uskosta valoisampaan tulevaisuuteen on huolehdittava. Näin hallitus myös tekee esittämällä noin 120 miljoonan euron lasten ja nuorten pakettia hyvinvointierojen kaventamiseksi. Koronakriisi osui pahiten juuri lapsiin ja nuoriin, ja siksi lasten ja nuorten hyvinvointia, elämäniloa ja oppimisen edellytyksiä on erityisesti tuettava. Tämä tukipaketti tukee paluuta normaaliin elämään ja vahvistaa kokonaisturvallisuutta tulevien sukupolvien arjessa.

Arvoisa puhemies! Sujuvat ja luotettavat liikenneyhteydet ovat myös osa kokonaisturvallisuuttamme. Toimivat liikenneyhteydet ovat maamme huoltovarmuuden edellytys. Siksi hallitus tukee joukkoliikennettä 48 miljoonalla eurolla. Tämä tuki tulee jo aiemman tuen päälle, joten hallitus tukee tänä keväänä joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä yhteensä 78 miljoonalla eurolla. Tukea tarvitaan, sillä koronakriisi iski pahasti joukkoliikenteen matkustajamääriin ja sitä kautta myös lipputuloihin. Ilman tätä tukea monet joukkoliikenneyhteydet olisivat vaarassa heikentyä. Joukkoliikenteen tukeminen on välttämätöntä myös sen takia, että se on osa kansallista huoltovarmuutta. Kaikilla ei ole autoa, joten joukkoliikenne on yhä useammalle taloudellisesti ja ajallisesti kannattavin vaihtoehto. Kaikkien suomalaisten liikkumisen edellytyksistä on huolehdittava, ja liikenneköyhyyttä on torjuttava aktiivisesti.

Arvoisa puhemies! Joukkoliikenteen saavutettavuus on tärkeää fossiiliriippuvuuden vähentämiseksi. Samalla toimiva joukkoliikenne vastaa kohonneisiin polttoainehintoihin, kun joukkoliikenne on yhä useammalle taloudellisesti kannattava vaihtoehto.

Meidän on vähennettävä kotitalouksien fossiiliriippuvuutta, ja siksi hallitus myöntää jopa 300 miljoonaa euroa lisälainoitusta vihreään siirtymään. Tuki kohdistetaan kotitalouksien energiatehokkuuden parantamiseen ja uusiutuvien energiamuotojen käyttöön ottamisen vauhdittamiseen.

Nämä ovat tärkeitä toimia, joilla otamme reippaita askeleita kohti hiilineutraalia hyvinvointivaltiota. Fossiiliriippuvuuden vähentämisen ja ilmastonmuutoksen hillitsemisen tulee olla kaiken politiikan keskiössä, sillä ilmastonmuutos on koko ihmiskuntaa koskeva turvallisuushälytys. Siksi meidän on määrätietoisesti irtauduttava fossiilitalouden kahleista [Puhemies koputtaa] ja edistettävä vihreää siirtymää kaikin toimin. Näin tämä hallitus on myös johdonmukaisesti tehnyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

16.15 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Vuoden 2022 toinen lisätalousarvio on välttämätön vastaus Ukrainan sodan vaikutuksiin. Lisätalousarviossa on mitattavat lisäykset sotilaalliseen maanpuolustukseen, kyberturvallisuuteen, huoltovarmuuden tukemiseen, vihreän siirtymän vauhdittamiseen, maahanmuuttoon ja Ukrainalle annettavaan apuun — kaikki erittäin tärkeitä asioita, mutta haluan tässäkin puheenvuorossa keskittyä erityisesti lasten ja nuorten tilanteeseen.

Eduskunta käsitteli viime keskiviikkona sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöä lapsiasiavaltuutetun kertomuksesta. Tässä kertomuksessa nostetaan keskeisiksi huoliksi korona-ajan vaikutukset lapsiin, mielenterveyden ongelmat, lastensuojelun pitkittynyt ja kriisiytynyt tilanne sekä koulutuksen resurssien riittämättömyys. Kriisin kielteiset vaikutukset kohdistuvat erityisesti niihin lapsiin, nuoriin ja perheisiin, jotka ovat jo ennestään olleet heikommassa asemassa. Vähävaraisissa perheissä elävät lapset, vammaiset lapset, lastensuojelun tai muun erityispalvelun piirissä olevat lapset ja vähemmistöryhmiin kuuluvat lapset ovat kärsineet pandemian seurauksista kaikkein eniten.

Koronapandemia on entistäkin voimakkaammin korostanut myös tarvetta laadukkaille ja riittäville koulutusresursseille. Koko ajan kasvava tutkimusnäyttö osoittaa jo varsin vakuuttavasti, että sekä pandemialla että koulujen sulkemisilla on ollut merkittävä negatiivinen vaikutus lasten oppimistuloksiin, kehitykseen ja hyvinvointiin. Vahinkojen korjaaminen vaatii merkittäviä lisäpanostuksia varhaiskasvatukseen ja opetukseen, tätä ei voi olla tekemättä.

Puhemies! Tätä taustaa vasten on äärimmäisen tärkeää, että nyt käsittelyssä olevassa lisätalousarviossa on laaja paketti lasten ja nuorten tukeen. Nyt on keskeistä tarjota tukea ja apua lapsille ja nuorille, jotka ovat vaarassa jäädä syrjään. Lapsiin ja nuoriin panostaminen on tärkeä tulevaisuusinvestointi, erityisesti vaikeina aikoina. Tässä lasten ja nuorten pake-tissa hallitus suuntaa rahoitusta yhteensä 120 miljoonaa euroa vahvistamaan esi- ja perusopetusta sekä lukio- ja ammatillista koulutusta. Määrärahoja suunnataan myös oppilaitoksessa tapahtuvaan nuorisotyöhön ja harrastamisen Suomen malliin, ja lisäksi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saatavuutta parannetaan. Yhdessä nämä panostukset tukevat lasten ja nuorten turvallisen arjen rakentamista ja antavat oppilaitoksille valmiuksia tarvittavien tukitoimien järjestämiseen.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan myönteisen kehityksen kannalta lasten ja nuorten auttaminen selviytymään kriisistä on oleellisen tärkeää. Osa meistä muistaa 1990-luvun alun laman, jonka hoito epäonnistui, ja sen seurauksena monen silloin lapsuuttaan ja nuoruuttaan viettäneen elämään tuli toivottomuus, joka näkyi eri tavoin yhteiskunnassa jopa vuosikymmeniä, ja valitettavasti se näkyy jopa edelleen eli 30 vuotta myöhemmin. Onkin tärkeää, ettei näitä virheitä toisteta. Lapsissa ja nuorissa on koko yhteiskunnan toivo ja tulevaisuus. Meillä ei ole varaa menettää yhtään tästä tulevaisuuden potentiaalista. Jos emme onnistu nyt tekemään toimia, joissa nämä lapset ja nuoret on erityisesti huomioitu, kielteiset seuraukset voivat olla pitkäkestoiset heidän elämässään ja aiheuttavat myös yhteiskunnalle huomattavia kustannuksia tulevaisuudessa. Siksi kiitän hallitusta tästä tulevaisuusinvestoinnista, joka on tehty lapsiin ja nuoriin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiviranta.

16.19 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva vuoden 2022 toinen lisäbudjetti sisältää runsaan kirjon mitä moninaisimpia tärkeitä menolisäyksiä. Lisäbudjetin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

päälinjaukseen hahmottaminen ei ole aivan helppoa, koska saman menokohteen määrärahoja on budjettiteknisistä syistä jouduttu monessa tapauksessa sirottelemaan eri pääluokkiin ja momentteihin. Tarkempi tarkastelu kuitenkin osoittaa, että kohteet on hallituksessa huolellisesti valittu.

Arvoisa puhemies! Kevään poliittisessa keskustelussa on vallinnut suuri yksimielisyys siitä, että turvallisuusympäristön muuttuminen edellyttää välittömiä toimenpiteitä puolustuskäytännön vahvistamiseksi. Tämä keskustelu realisoituu numeroina nyt käsiteltävässä lisäbudjetissa. Sotilaallisen suorituskyvyn parantamiseksi ohjataan noin 670 miljoonan euron lisämääräraha Puolustusvoimien materiaalihankintoihin, toimintamenoihin ja vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Kyberturvallisuushäiriöihin varautumiseen ohjataan yhteensä noin 38 miljoonaa euroa. Merkittävimmät käyttökohteet ovat julkisen hallinnon ICT:n kehittäminen, turvallisuusviranomaisten viestintäverkko sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kriittisten palveluiden toimintavarmuus.

Huoltovarmuuteen, valtaosin tietenkin maatalouteen, kohdistetaan noin 293 miljoonaa euroa. Maatalouden tulotukiin lisätään noin 160 miljoonaa euroa. Maatalouden luonnonhaittakorvauksiin ehdotettu rahamäärä, noin 120 miljoonaa euroa, on tärkeä, sillä se kohdistuu peltoviljelyyn, johon luonnonhaitat keskittyvät. Loppu, 40 miljoonaa euroa, kohdistuu sika- ja siipikarjatalouteen sekä puutarhatalouteen. Se kohdistuu myös koko maahan eri järjestelmien kautta. Maataloudessa vuonna 2021 käytetyn polttoöljyn valmisteveron palautukseen ohjataan 45 miljoonaa euroa.

Venäjän hyökkäyssodasta johtuvia, ukrainalaisiin kohdistuvia, erinimikkeisiä vastaanottomenoja lisäbudjetista on helposti löydettävissä likimain 700 miljoonaa euroa. Kuntien kannalta erittäin merkittävä seikka on se, että valtio tässä lisäbudjetissa sitoutuu osallistumaan Ukrainasta sotaa pakenevien lasten varhaiskasvatukseen, johon ohjataan 67 miljoonaa euroa. Lisäksi eri-ikäisille järjestettävään kielikoulutukseen ehdotetaan kaksi ja puoli miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Lisäbudjetti merkitsee valtion velanoton kasvua 1,3 miljardilla eurolla siitä huolimatta, että budjetin verotuloarvioita on ollut mahdollista korottaa lisäbudjetissa yli miljardilla eurolla. Yhteisöveron, samoin kuin ansio- ja pääomatuloveron, tuottojen arvioidaan kasvavan yhteensä noin 1,2 miljardilla eurolla, mutta autoveron tuoton arvioidaan laskevan 137 miljoonalla eurolla uusien henkilöautojen myynnin pienentyessä ja sähköautojen markkinaosuuden kasvaessa.

Valtion nettolainanoton arvioidaan tänä vuonna olevan noin 8,9 miljardia euroa. Vaihtoehtoja tässä tilanteessa ei ole ollut, eikä niitä oppositiokaan ole esittänyt. Korkotason noustessa velan kasvusta on kuitenkin syytä olla huolestunut. Valtionvelka nousee tämän vuoden loppuun mennessä noin 138 miljardiin euroon, joka on noin 52 prosenttia bruttokansantuotteesta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen, edustaja Valkonen poissa. — Edustaja Elo.

16.24 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Vaikka koronaviruksen vakavassa muodossaan on toivottavasti meillä jo takanapäin, sen vaikutuksia joudumme korjaamaan vielä pitkään. Samaan aikaan Ukrainan raaka sota jatkuu ja vaatii huomiota ja tukea niin Ukrainassa kuin täällä Suomessa. Tällä lisätalousarviolla vahvistamme turvallisuutta ja huol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

tovarmuutta poikkeusoloissa, paikkaamme koronan aiheuttamia vaurioita ja autamme Ukrainaa ja Ukrainasta paenneita.

Koronakriisi jätti jälkeensä hyvinvointi- ja oppimisvelkaa, jota nyt korjaamme. Pandemian aikana lasten ja nuorten eriarvoistuminen kasvoi. Tämä kehitys on pysäytettävä. Siksi on välttämätöntä satsata kasvatukseen ja koulutukseen sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin. Lisärahaa tähän osoitetaan nyt yhteensä 120 miljoonaa euroa. Tämä lisärahoitus tulee todella tarpeeseen kunnille ja erityisesti kasvukaupungeille, jotka juuri nyt valmistautuvat kiireellä sote-uudistuksen aiheuttamaan valtavaan muutokseen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja tulevaisuuden kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että varhaiskasvatuksen, opetuksen, harrastusten ja nuorisotyön resurssit pystytään turvaamaan myös kuntien talouden murrosvaiheessa ja sen jälkeen. Huolestuttava oli eilinen uutinen, että kolmasosa 20–29-vuotiaista nuorista aikuisista kokee elämänsä merkityksettömäksi ja vaikutusmahdollisuutensa vähäisiksi. Meillä on osaltamme vastuu siitä, että luomme toivoa näinä vaikeina aikoina. Sitä tällä lisätalousarviolla tehdään lisäämällä huoltovarmuutta, vahvistamalla turvallisuutta ja satsaamalla lapsiin ja nuoriin.

Arvoisa puhemies! Yksi kuntien ja kaupunkien talouteen ja ihmisten sujuvaan arkeen vaikuttava asia on joukkoliikenne. Korona ajoi joukkoliikenteen suuriin vaikeuksiin lipputulojen romahduksen myötä. Esimerkiksi Helsingin seudun liikenne arvioi viime vuonna, että HSL:n matkustajatasot voivat olla koronapandemiaa edeltäviä aikoja alhaisemmat vielä vuonna 2024. On kestävämpiä, että antaisimme tässä tilanteessa joukkoliikenteen ajautua kurjistumiskiarteeseen. Jo nyt pääkaupunkiseudulla on nähtävissä, että koronan aiheuttamat tappiot aiheuttavat painetta nostaa joukkoliikenteen hintoja ja vähentää reittejä. Valtiontukea tarvitaan, jotta pystymme turvaamaan joukkoliikenteen palvelutason ja kohtuulliset lipun hinnat. Nyt myönnettävällä tuella hallitus korvaa arviolta puolet menetetyistä lipputuloista ja kompensoi osittain myös joukkoliikenteen kohonneita kustannuksia polttoaineen hinnannousun takia. Joukkoliikenteen tukeen osoitetaan 48 miljoonaa euroa painottuen kaupunkiseutujen liikenteeseen. Tämä tulee aiemman, tänä vuonna päätetyn 30 miljoonan euron tuen päälle. Sujuva ja toimiva joukkoliikenne on olennainen keino vähentää liikenteen ilmastopäästöjä ja mahdollistaa kansalaisten kestävä liikkuminen.

Tärkeitä ovat myös huoltovarmuutta tukevat toimet, joihin ehdotetaan yhteensä noin 293 miljoonaa euroa lisää rahaa. Pääosa huoltovarmuutta tukevista toimista kohdistuu maatalouteen. Lisäksi vihreää siirtymää ja energiaomavaraisuutta koskevaan kokonaisuuteen ehdotetaan 175 miljoonan euron lisäystä. Tämä kokonaisuus sisältää tukia muun muassa energiainvestointien vauhdittamiseen, maatalouden vihreään siirtymään, fossiilista polttoaineista irtautumiseen liikenteessä sekä asumisen lämmitysratkaisuihin. Myös vihreän siirtymän investointien lupakäsittelyitä nopeutetaan. Kansalaisten ilmastotoimia tuemme luomalla uuden lainantakausmallin kotitalouksille ja taloyhtiöille. Näin ilmastoystävälliset satsaukset tulevat yhä useamman ulottuville. Tarjolle tulee arviolta jopa 300 miljoonan euron lisälainoitus vihreään siirtymään. Se mahdollistaa tavallisille ihmisille panostukset, jotka vähentävät ilmastopäästöjä ja säästävät myös rahaa pitkällä tähtäimellä. Samalla riippuvuus fossiilienergiasta vähenee.

Arvoisa puhemies! On oikein ja tärkeää, että lisätalousarviossa osoitamme myös vahvan tukemme Ukrainalle. Lisätalousarviossa kohdistetaan rahoja vastaanottomenoihin, jotta voimme auttaa Ukrainasta pakenevia. Tämän lisäksi annamme Puolustusvoimien ja siviilipuolen materiaalitukea ja tuemme Ukrainaa jälleenrakennuksessa. Tämän lisäksi on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

jatkettava ponnisteluja EU-pakotteiden tiukentamiseksi, jotta järjetön ja tuhoisa sota saataisiin päätökseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Räsänen.

16.29 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Aiemmin keskustelussa totesin jo, että on hyvä, että tässä lisätalousarviossa panostetaan ja esitetään tarpeellisia lisäyksiä puolustukseen ja kyberturvallisuuteen, huoltovarmuuteen ja myös tähän ukrainalaisten tukemiseen. Kaiken kaikkiaanhan ukrainalaisten tukemiseen Suomessa ja sitten toisaalta paikan päällä Ukrainassa osoitetaan peräti 670 miljoonaa euroa, mikä on kyllä todellakin merkittävä summa. Uskon, että tämä summan suuruus kuvastaa hyvin sitä suomalaisten auttamis- ja tukemishalua tässä tilanteessa, ja myös eduskunnan Ukraina-ystävyyssryhmän jäsenenä haluan tästä antaa hallitukselle kiitoksen.

Tässä esityksessä on sitten myös tämä 120 miljoonan euron panostus lapsiin ja nuoriin kohdistuvien koronaviruspandemian rajoitustoimien vaikutusten vähentämiseksi. Uskon, että tämäkin on tarpeellista, mutta mielestäni olisi kyllä tärkeää käydä jossakin vaiheessa kriittistä keskustelua, ihan itse kunkin peilin edessä sitä keskustelua, että missä suhteessa nämä koronatoimet jälkikäteen arvioiden olivat kenties ylireagoivia. Kyllähän näitten koronatoimien aikana nimenomaan lapset ja nuoret varmasti kärsivät liikuntaan, harrastukseen, lähikouluun liittyvistä rajoitteista. Monet nuoret menettivät niitä elämänsä tärkeitä merkkipaaluja, kun ei pystytty ylioppilasjuhlia tai rippijuhlia järjestämään normaaliin tapaan. Tätä hyvinvointivelkaa todellakin nuorille tästä tilanteesta jäi, ja sitä nyt joudutaan paikkaamaan.

Totean vielä, että on tässä yhteydessä kuitenkin välttämätöntä sanoa se, että velaksi elämistä emme valitettavasti ole kyenneet katkaisemaan, eikä Rinteen—Marinin hallitus sitä ole edes missään vaiheessa varsinaisesti yrittänyt. Suomi on käytännössä elänyt velaksi koko tämän vuosituhaten. Valtio velkaantuu tänä vuonna lähemmäs yhdeksän miljardia euroa plus päälle syksyn mahdolliset lisätalousarviot, eli olemme hitaalla mutta varmalla matkalla kohti 100 prosentin velkaantumistasetta, ja siitä matka jatkuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

16.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valtiontalouden hoidon kannalta varmaan nämä viimeiset kaksi vuotta ovat olleet pahimpia mahdollisia, mitä valtiontalouden hoitajalle voi kohdalle sattua. Ensinnäkin tämäkin hallituksen esitys vuoden toiseksi lisätalousarvioksi sisältää todellakin määrärahojen lisäyksiä noin 2,3 miljardia euroa. Menoja on lisätty, mutta sitten tietenkin on se hyvä puoli, että tulojakin on tullut lisää, koska verotuloja on päässyt kertymään kohtuullisen hyvin. Nettolainanottotarve on näin ollen vain tuo 1,3 miljardia euroa. Huolestuttavinta ehkä kokonaisluvuissa on se, että tämän vuoden nettolainanoton arvo on tuo 8,9 miljardia euroa, mikä tarkoittaa sitä, että vuoden 22 lopussa valtionvelkaa olisi noin 138 miljardia euroa, joka edustaa noin 52:ta prosenttia bkt:stä. Luku on sinänsä erittäin huolestuttava, ja olkoon se sitten sellainen, sanoisinko urheilukielellä, keltainen kortti sen suhteen, että tästä kierteestä meidän pitää kaikilla mahdollisilla keinoilla päästä irti. Ymmärrän, että velanotto on nyt tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa välttämätöntä, jotta saamme tietyt investoinnit ja suunnanmuutokset tehtyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Turvallisuudesta kannattaa maksaa, ja siitä pystyy nimenomaan maksamaan vain etukäteen.

Kun katsoo bruttokansantuotteen kasvua tällä hetkellä, arvion mukaan 1,5 prosenttia tälle vuodelle, niin se on kuitenkin kohtalaisen hyvä luku ottaen huomioon, että koko maailma elää tällä hetkellä tilanteessa, joka on nimenomaan äärimmäisen poikkeuksellinen Venäjän erittäin väkivaltaisen ja erittäin käsittämättömän hyökkäyksen takia. Maailmantalous on syöksynyt semmoiseen tilanteeseen, jota ei voinut vuosi sitten oikeastaan kukaan kuvitellakaan.

Työllisyysaste on parantunut; ollaan 72,2 prosentissa tällä hetkellä, mikä on erittäin positiivinen luku sinänsä. Siitä pitää jatkaa vain eteenpäin niin, että toteutuisi se 75 prosentin tavoite, josta on paljon puhuttu, ja pitkällä aikavälillä varmaan 80 prosenttiakin olisi saavutettavissa oleva luku, kun siihen aidosti paneudumme. Mutta jotta päästäisiin siihen 80 prosenttiin, tässä maassa ja koko Euroopan unionin alueella pitää tehdä valtava byrokratian purku. Ei voi olla niin, että joku vaikka kotikunnassani oleva hanke on seisonut vuosia byrokratian hampaissa sen takia, että siellä ei joku lupa tule taikka joku valitus estää asian eteenpäinviennin. Tällaisesta on tässä maassa päästävä irti. Suomi on maailman paras maa, ja me osaamme tämän homman, mutta pitää antaa myös arvo sillekin, joka haluaa yrittää ja investoida. Se on tämän maan henki ja elämä.

Puolustusvoimille on tulossa lisää rahaa:

Toimintamenoihin 176 miljoonaa, mikä on erittäin tärkeä summa. Sillä voidaan järjestää henkilöstölle koulutuksia ja lisää palkata henkilökuntaa ja järjestää muun muassa äärimmäisen tärkeitä kertausharjoituksia. Toimiva, hyvin koulutettu reservi on Suomen kansan kannalta äärimmäisen tärkeä henkivakuutus.

Puolustusvoimien materiaalihankintoihin 490 miljoonaa euroa on erittäin tärkeä summa myös. Pitää muistaa, että meillä on uuden tilanteen takia kartoitettu ne kipeimmät puutteet, mitä Puolustusvoimien varastoissa tällä hetkellä on, ja tällä 490 miljoonalla siihen kyllä toissaan puututaan, että saadaan lisää ostettua erilaisia puolustustarvikkeita pahan päivän varalle. Pidempiaikaisiin materiaalihankintoihin esitetään 1,7 miljardin arvoista varausta, joka tarkoittaa sitä, että voimme sitten vuosina 22—27 toteuttaa niitä hankintoja, jotka koskevat panssarintorjuntaa, ilmatorjuntaa ja niin edelleen, taistelijan varusteita ja tykistön ampumatarvikkeita, kenttähuoltomateriaaleja ja meri- ja ilmapuolustuksen ohjuksia. Tämä on sitä PTS-suunnittelua, mikä on Suomen kansan kannalta äärimmäisen tärkeää. Ymmärrykseni mukaan tässä salissa en ole yhtään vastustavaa puheenvuoroa kuullut, joten totean, että tästä varmaan vallitsee eduskunnassa rikkumaton yksimielisyys.

Lopuksi, arvoisa puhemies, ottamatta enempää kantaa näihin muihin lisätalousarvion menoihin ja myöskään sinne tulopuoleen, totean, että meidän tulee nyt Euroopan unionin jäsenenä lähteä aktiivisesti ajamaan tuolla Euroopan unionissa kotimaisen energian asiaa. Kysymyksessä ei ole mikään populismi tietenkään, vaan kysymys on siitä, haluammeko me aidosti, että tämän maan talous laitetaan kuntoon, koska sen kallistuvan energian itse olemme omilla, sanoisinko, harkitsemattomilla päätöksillämme tehneet, niin että olemme ajaneet kotimaisen energian sellaiseen tilanteeseen, että joudumme turvautumaan aina fossiilienergiaan. Tuossa äsken debattivaiheessa sanoin, että kun kotimainen turve on vihattu ja on erilaisilla valheellisilla väitteillä saatu se puljattua tuonne fossiilin puolelle — en sano, sitä varmaan IPCC:n luetteloissa ei saa pois — niin meidän pitää Euroopan unionissa, arvoisa puhemies, lähteä aktiivisesti ajamaan sitä, että me saamme sen päästökaupan maksun sieltä pois kokonaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Tällä hetkellä Euroopan unionin sisällä neuvotellaan mitä kummallisimmista tukipake- teista koskien sähköveron alas laskemista, ja sitten, mikä on kaikista naurettavinta, ollaan fossiilille maakaasulle lyömässä vihreän sertifikaatin leimaa kylkeen. Miksi me suomalais- set emme ihan biologisen tosiasian perusteella — kaikkihan sen tiedämme, kun turvetta kasvaa joka vuosi lisää, ja tänäkin kesänä sitä tulee ja ensi kesänä myös — lähde reilusti ja rehdisti siitä, että Suomen hallituksen pitää tehdä esitys, että poistetaan turpeelta kokonai- suudessaan päästökaupamaksu. Tällä hetkellä turpeen hinnassa noin 30 euroa per jyrsin- turvekuutio on se veron määrä. [Mauri Peltokangas: Ehdottoman kannatettava!] Sitten kun siihen lasketaan vielä se noin kuuden euron vero — turpeella tuotetulle energialle noin kuuden euron lisävero — niin se aiheuttaa sen, että tällä hetkellä Suomen metsistä tuleva hakattava puu pitkälti ohjautuu selluteollisuuden ja sahateollisuuden sijasta suoraan läm- pökattilaan, ja se on nimenomaan hallitusohjelmassakin kielletty toimenpide. Sitä ei saisi tehdä, vaan sitä tehdään kiihtyvällä vauhdilla. Hyvät edustajakollegat, olen taustaltani met- säämmattilainen lähes 30 vuoden ajalta, ja olen nähnyt, mitä käytännössä tänä päivänä tuo metsien hakkuu on. Isot, valtavat leimikot ajetaan suoraan polttouuniin eliikka voimalaitok- sille poltettavaksi kaukolämmöksi. Eihän näin pitäisi asioiden olla.

Arvoisa puhemies! Lopetan puheeni siihen, että totean, että Suomen on tehtävä tästä itse omatoiminen aloite, ihan siitä, että turpeen päästökaupamaksut poistetaan ja verot poiste- taan. Samalla kun ollaan tekemässä maakaasulle vihreää sertifikaattia, monta muutakin keinoa on käytettävissä, jos me itse sitä haluamme. Jos olemme hiljaa, niin kohtalomme on surkastua ja olla Euroopan huonovointisiin maihin kuuluva maa. [Arto Satonen: Oikein! — Sheikki Laakso: Taputtaisin, jos täällä saisi!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kalmari.

16.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Edustaja Hoskonen tuossa totesi, että turvallisuutta koskevia ratkaisuja voidaan tehdä vain etukäteen, ja ihan sama asia se on huoltovarmuudessa — viittaa edelliseen puheenvuo- roon. Mitä esimerkiksi turpeeseen tulee, niin maa- ja metsätalousvaliokunta, meidän valio- kuntamme, omatoimisesti, aktiivisesti silloin, kun oli kyseessä taksonomiamäärittely maa- kaasun ja ydinenergian osalta, linjasi siinä linjauksessaan, että monipolttokattiloiden tulee olla kestäviä tulevaisuudessakin. Linjasimme myöskin tästä yhdistelmäkäytöstä, ja halu- simme erityisesti nostaa myöskin sitten sen, että puusta tulevan energian tulee olla samalla viivalla muiden uusiutuvien kanssa. Näitä lausuntoja tulemme varmasti jatkossakin vilje- lemään erilaisissa yhteyksissä, ja toivoisin, että hallitus näihin vakavasti tarttuu, sillä jokai- sen maanhan tulee nostaa niitä asioita, mitkä oman huoltovarmuuden kannalta ovat merki- tyksellisiä. Vaikka tiedämme, että turpeenpoltosta päästöjä aiheutuu, niin niitä aiheutuu kyllä esimerkiksi maakaasustakin.

Mitä tulee tähän budjettiin, niin tänään debatissa saatiin paljon kritiikkiä siitä, että velal- la näitä toimia tehdään. Toki velkaantumisen täytyy meidän kaikkien huolena olla, mutta kun näin tässä edustaja Satosen astelevan saliin, niin en malta olla sanomatta aiheesta, mikä minun mielestäni ansaitsee noston: nimittäin kyllä kokoomus on aika heikoilla jäillä puhuessaan velkaantumisesta. Teidän puolueenne oli hallituksessa pääministeri- tai valtio- varainministeripuolueena 12 vuotta peräjälkeen vuosina 2007—2019, [Arto Satosen väli- huuto] ja tuona aikana velka kasvoi 460 miljardilla — 460 miljardilla. Tämä on historian ennätys puolueista. [Arto Satonen: Tähän asti!] Luulen, että velkaantumiselle on aina

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

syynsä, ja tälläkin kertaa siihen on eittämättömät syyt: sekä korona että sitten tämä Venäjän aloittama hyökkäyssota. Mutta siitä olen kyllä samaa mieltä, että näitten asioiden kanssa tulee tarkkana olla. [Arto Satosen välihuuto]

Mutta mitä sitten tähän lisätalousarvioon tulee, niin on tärkeää, että puolustukseen tehdään ne panostukset, millä voimme parantaa akuutteja tarpeita, olivat ne sitten kyberturvallisuudesta tai muusta sotilaallisesta varustautumisesta, jota ei voi sitten jälkikäteen tehdä. Oman puheenvuoroni haluan ennen kaikkea käyttää näistä huoltovarmuuden osioista.

Toinen asia, mitä ei voi jälkikäteen huolehtia, on turva ruoasta ja turva energiasta. Kun energian hinta nyt niin suuresti nousee, mielestäni on oikeus ja kohtuus — en tiedä, onko täällä toisinajattelijoita esimerkiksi niissä puolueissa, missä halutaan vähempiosaisilta leikata — ja hieno asia se, että tämä 3,5 prosentin indeksikorotus nyt tulee. Se vähän edesauttaa sitä, että vähävaraiset, nekin ihmiset, jotka eivät ole työmatkavähennysten tai korotettujen korvausten piirissä, saavat elinkustannuksiinsa tukea.

Samoin on tärkeä se jakeluvetoisuusmuutos, olkoonkin väliaikainen. [Arto Satonen: Liian pieni!] Se edesauttaa sitten tulevaisuudessa uusiutuvaa kohti menemistä.

Ennen kaikkea haluan nostaa sen, että nyt on valtio tehnyt hyviä toimia kotimaisen ruokaturvan edistämiseksi. Tänään esitelty kiinteistöverohuojennus maatilojen rakennusten osalta on hieno, hieno asia, kohdistuu juuri investoineille tiloille. Polttoaineveron palautukset tulevat aika pian tässä maksuunkin, ja tänään oli tässä liuta toimia, joista ehkä keskeisimpinä luonnonhaittakorvauksen korotus maataloille. Nämä kaikki ovat suoraan tuotantoon kohdistuvia asioita. Toki siellä on joukossa myös tulevaisuusinvestointeja, joista se apu tulee sitten tulevaisuudessa niin, että ei enää oltaisi niin paljon fossiilisen energian varassa esimerkiksi. Mutta tärkeitä asioita yhtä kaikki, ja on hienoa, että näistä asioista ollaan aika lailla yksimielisiä. Toivoisin, että siellä EU:ssakin meidän kotimaisia polttoaineita puolustettaisiin yksituumaisesti kaikissa puolueissa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Yrttiaho.

16.45 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Eduskunnalle esitetään vuoden toisessa lisätalousarviossa sotilasmenoihin 669 miljoonan euron lisäystä. Merkittäviä summia osoitetaan myös muun muassa Rajavartiolaitokselle, kyberturvallisuuteen ja suojelupoliisille sekä erilaiseen kriisivalmiuteen.

Lisätalousarvioon esitetään myös massiivista 1 740 miljoonan euron asehankintojen tilausvaltuutta vuosille 2023—2027. Perusteluna on puolustuskyvyn vahvistaminen. Kuitenkin juuri kevään Nato-selonteossa ja käydyssä keskustelussa on todettu, ettei Suomeen kohdistu sotilaallista uhkaa. Onko uhka-arvio nyt Nato-hakemuksen jättämisen jälkeen muuttunut, vai onko kyse enemmän Nato-yhteensopivuuden vahvistamisesta, tuleviin Nato-suorituskykyihin varautumisesta? On syytä muistaa, että Marinin hallituksen aikana vuosittaiset puolustusmenot ovat nousseet 3,15 miljardista eurosta 5,1 miljardiin. [Hannu Hoskonen: Miksikä?] Vaikka hävittäjähankinnan kuluja siirtyy tältä vuodelta nyt myöhemmin maksettavaksi, aletaan sotilasmenojen tasossa tosiasiaa olla jo lähellä tilannetta, että hallitus on tullut kaudellaan kaksinkertaistaneeksi ne.

Puhemies! Arki on varsin ankaraa monelle suomalaiselle tällä hetkellä. Hinnat nousevat silmittömästi. Liikkumisen ja asumisen — sähkö, lämmitys — kulut nousevat. Palkkojen, eläkkeiden ja sosiaaliturvan ostovoima heikkenee. Edes ruokajakelu ei toimi, ja leipäjonot pitenevät.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Lisätalousarvio kasvattaa valtion menoja yli 2 300 miljoonaa euroa, mutta siihen ei ole saatu mahtumaan kuin vajaat 94 miljoonaa joidenkin etuuksien indeksikorotuksiin. Pienituloisten ostovoima putoaa nyt todella pahasti. Indeksikorotus tarkoittaa, että täyden kansaneläkkeen määrä nousisi bruttona noin 24 euroa kuukaudessa, peruspäivärahan ja työmarkkinatuen määrä nousisi noin 26 euroa kuukaudessa, itsenäisesti asuvan täysi-ikäisen opintoraha 14,5 euroa ja toimeentulotuen perusosan määrä noin 18 euroa kuukaudessa. Eri etuuksien yhteensovittamisen myötä todelliset korotukset voivat olla paljon pienempiäkin. Ongelmana tässä on, että etuuksia korotetaan vain kolme ja puoli prosenttia eli tammi—maaliskuun indeksien keskiarvolla. Korotus astuu voimaan vasta elokuun alussa, ja tiedetään, että inflaatio on kiihtymässä syksyyn mennessä erittäin tuntuvasti. Tällä hetkellä se on euroalueella jo yli kahdeksan prosenttia — Suomessa hieman vähemmän, mutta nousuvauhti on kova.

Nyt esitetyn kolmen ja puolen prosentin indeksikorotuksen tulisikin olla kaksin- tai kolminkertainen, jotta edes perusturvan nykyinen ostovoima pidettäisiin. Tietenkin perusongelma on, että sosiaaliturvan taso on Suomessa liian alhainen jo entuudestaan. Hallituksen olisikin kiireesti tehtävä koko sosiaaliturvajärjestelmään tuntuva tasokorotus, siis koko järjestelmän mitassa. Määräraha tähän voitaisiin aivan hyvin siirtää sotilasmenojen korotuksista kenenkään tai minkään siitä kärsimättä.

Puhemies! Hätä kasvaa myös sosiaali- ja terveyspalveluiden jonoissa. Palvelut jäävät yhä useammin saamatta. Ratkaisematta on muun muassa hoitajapula. Kaikkiaan julkisille aloille tarvittaisiin kunnan palkankorotukset, mutta siihenkään hallitus ei varaudu. Etenkin oikeistojohtoisissa kunnissa tehdään tällä hetkellä myös piittaamatonta leikkaus- ja säästöpolitiikkaa ihan omin toimin uusien hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymistä odotellessa. Esimerkiksi kotikaupungissani Turussa kriisissä ovat niin terveysasemat, vanhustenhoito, neuvolat ja kouluterveydenhuolto kuin esimerkiksi tilapäishoidon palvelutkin. Oikeistojohtoisten kuntien ja hyvinvointialueiden ilmeinen tavoite on julkisia palveluita leikkaamalla lisätä palveluiden yksityistämistä sote-hallinnon murrostilanteessa.

Tämä kaikki on esimakua tulevasta Nato-Suomesta. Oikeistovalta vahvistuu, ja hyvinvointivaltion rakenteet saavat mennä sotilasmenojen kasvaessa.

Puhemies! Lisätalousarvio sisältää massiivisia sotilas- ja kriisivalmiusmenojen lisäyksiä. Vaikuttaa siltä, että hallituksella on ollut ennen kaikkea kiire saada kenraalien haaveet läpi ennen kuin elintarvikkeiden ja energian hintojen nousu sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen paheneva kriisi kääntävät kansalaismielipiteen ulkopolitiikan uutta suuntaa ja siihen liittyvää sota- ja varustelupolitiikkaa vastaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Edustaja Piirainen.

16.50 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Näyttää olevan niin, että mikrofonia pitää painaa vasemmalla etusormella, oikealla ei ota.

Täällä edustaja Hoskonen nosti esille tämän turpeen, ja vaikka se nyt ei tähän liitykään suoranaisesti, mutta kun huoltovarmuudesta ja omavaraisuudesta on ollut puhetta, niin kyllä me joudumme varmaan palaamaan turpeen käyttöön, se on aivan selvä asia. Mutta millä tavalla me sitä turvetta nyt sitten saadaan, se on varmaan se meidän ongelma.

No, nyt tässä toisessa lisätalousarviossa lisätään määrärahoja nettomääräisesti 2,3 miljardia ja vastaavasti tulot ovat kasvaneet verotulojen hyvän kasvun myötä sen miljardin luokkaa. Suurimmat panokset tästä potista laitetaan Venäjän Ukrainassa aloittaman hyök-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

käyssodan takia, yhteensä noin kaksi miljardia euroa määrärahana. Siitä olen kyllä ihan samaa mieltä, että omaa puolustusta on vahvistettava, ja vielä tarttuisin kiinni tuohonkin, mitä edustaja Yrttiaho totesi: vaikka sotilaallista uhkaa ei ole meille todettu, niin siitä huolimatta vahvistetaan ja oma vahva puolustus on varmasti se, millä me pystymme omaa maatamme puolustamaan. Mutta minkälaisen ruiskeen tämä Nato-hakemus on antanut sitten näiden määrärahojen lisäämiselle, niin se on sitten jo toinen asia.

Hyvin merkittäviä määriä tosiaan on lisätty tänne puolustusministeriön hallinnonalalle ja Rajavartiolaitokselle, yhteensä noin 690 miljoonaa, ja ne kohdistuvat sotilaallisen maanpuolustuskyvyn parantamiseen, materiaalihankintoihin, vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja Rajavartiolaitokselle, ja sitten kyberturvallisuushkiin varautumiseen ja sen parantamiseen on lisäyksiä.

Huoltovarmuuteen on liki 300 miljoonaa euroa, ja tämä on todella huolestuttava, tämän energian saatavuus ensi talvelle, ja siihen on kyllä etsittävä keinot. Niin kuin edustaja Hoskonen totesi, kotimaisen energian saantia on kyllä vahvistettava ja siinä on varmaan turve yhtenä meidän energiapaletissa.

Vaikka työllisyys on parantunut, niin siitä huolimatta meillä tätä kohtaanto-ongelmaa on, ja sen takia siihen on varmaan syytä pureutua ja tällä tavalla pyrkiä saamaan meidän talous vielä paremmalle uralle.

Vielä nostan täältä, että perusväylänpitoon on lisätty rahoitusta ja sitten tällä rahalla rakennetaan myös näitä puuterminaaliverkostoja, edistetään tällä tavalla energiapuun saataavuutta. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen poissa. — Edustaja Satonen.

16.54 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Aluksi niistä asioista, joista olen tämän esityksen kanssa täysin samaa mieltä: Kannatan siis ja myöskin edustamani puolue kannattaa näitä panostuksia Puolustusvoimille, maatalouteen, huoltovarmuuteen sekä Ukraina-tuokiin. Ne ovat kaikki tarpeellisia ja välttämättömiä tässä tilanteessa. Henkilökohtaisesti kannatan myös edustajien Hoskonen ja Piirainen puheenvuoroja turpeesta ja toivotan menestystä hallituksen sisäisessä keskustelussa näille puheenvuoroille — tiedän, että siellä on toisenlaisiakin näkemyksiä.

Arvoisa puhemies! Sitten ehkä kahdesta asiasta vähän tarkemmin. Toinen on täällä jo esille noussut yksityistalouden haasteet. Isossa kuvassa tietysti tämä valtion velkaantuminen on äärimmäisen huolestuttava asia, mutta keskityn nyt tässä puheenvuorossani yksityistalouden haasteisiin sekä tähän työllisyystilanteeseen.

Yksityistaloudessahan tilanne on tällä hetkellä se, että dieselin hinta on käytännössä lähes tuplaantunut ja sellaisen 30 000 kilometriä vuodessa dieselautolla ajavan kansalaisen menot kasvavat 1 700 euroa vuositasona. Se on varsin huomattava summa. Hallituksen vastaantulo on ollut tämä jakeluvelvoitteen lieventäminen, mutta sitä on lievennetty äärimmäisen vähän, ainoastaan 12 sentin verran. Jos tämä jakeluvelvoite olisi poistettu määräaikaisesti kokonaan, mikä olisi ollut äärimmäisen järkevää, koska tämä niin sanottu biopoltoaine tulee käytännössä ulkomaalaisista raaka-aineista, niin me olisi päästy ehkä 35—40 sentin helpotukseen tässä dieselin hinnassa, ja se olisi ollut todella iso juttu. Ja kun tämä olisi ollut väliaikainen toimenpide, niin se ei olisi pitkässä juoksussa vaikuttanut näihin ympäristötavoitteisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

No sitten täällä on puhuttu myös inflaatiosta. On aivan totta, että tämä inflaatio on tällä hetkellä noin kuutta prosenttia, ja meillä on faktatietoa, että palkansaajien ostovoima pienentyi tammi—maaliskuussa 2,7 prosenttia, ja se ei voi olla näkymättä kulutuksessa. Toki samaan aikaan totta on myös se, että korona-aikana suomalaisille jäi ekonomistien arvioiden mukaan kahdeksan miljardia säästöön, ja se näkyy nyt siinä, että tällä hetkellä kyllä tapahtumissa on väkeä muuallakin kuin Tampereen jääkiekon MM-kilpailuissa. Eli ihmiset ovat kyllä liikkeellä, ja tämä ei sillä tavalla vielä näy kulutuksessa, mutta varmasti tulee näkymään, jos tämä kehitys jatkuu. On myös niin, että EKP:n on pakko nostaa korkoja, koska inflaatiotavoite on mennyt selvästi yli. Kyllä tässä siis yksityistalouden puolella tulee olemaan isoja haasteita, ja tämä on sellainen asia, johon eduskunnalla pitää olla vastauksia, jotta meidän tavalliset suomalaiset palkansaajat, yrittäjät, eläkeläiset ja maanviljelijät selviävät näistä asioista.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana työllisyydestä. Avoimia työpaikkoja on tällä hetkellä uusimman TEMin katsauksen mukaan 240 700 ja työttömiä työnhakijoita 238 800, ja tämä on ikään kuin tasapainossa. Mutta valitettavasti meillä on huutava työvoimapula ja erittäin sitkeä ja korkea pitkäaikaistyöttömyys, eli tämä kohtaanto-ongelma on ehkä suurempi kuin koskaan. Sitten tähän liittyy vielä tämä Etlan mainitsema työllisyysloukku, eli kannustinloukku on siinä, että 136 000 työtöntä — eli siis yli puolet kaikista työttömistä — on sellaisessa työllisyysloukussa, että heidän kokoaikainen työllistymisensä nostaisi heidän tulojaan vain 20 prosenttia. Eli kun marginaalivero on 80 prosenttia, niin kyllä silloin voi kysyä, ovatko meillä työnteon kannustimet ihan kohdallaan. Onko meillä sosiaaliturva suhteessa pienipalkkaisen työn kannattamiseen kohdallaan? Kyllä silloin pitäisi ottaa vakavasti ne kokoomuksen esitykset sekä pienipalkkaisen työn verotuksen keventämisestä että ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamisesta, koska nyt menetetään historiallinen mahdollisuus käydä tämän kohtaanto-ongelman kimppuun nyt, kun työmarkkinat vetäisivät. Tässä on myös muistettava se, että tässä on kyse myös tärkeästä sosiaalipolitiikasta, koska työttömyys johtaa usein syrjäytymiseen ja meillä ei ole varaa menettää niitä ihmisiä tämän yhteiskunnan ulkopuolelle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

16.59 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Eduskunta sai lisätalousarvion, ja yleensä ne ovat toivottuja ja odotettuja, mutta tätä ei varmaan kukaan toivonut eikä erityisemmin odottanut. Me joudumme varautumaan naapurimme arvaamattomuuteen. Tätä kokonaisuutta voisi kutsua turvallisuuspaketiksi. Yövärtijavaltio pitää huolta omasta turvallisuudesta, puolustuksesta, poliisista, rajaturvasta, vankiloista ja oikeuslaitoksesta. Voisi sanoa, että kyseessä on valtion minimin suojaaminen, vaikka termin taustalla on myös ideologisia ajatuksia.

Oppositiosta on voimakkaasti vaadittu leikkauksia budjettiin, koska korona ja sota ovat aiheuttaneet lisämenoja. Itse ihmettelen tätä, koska se toisi vain epävarmuutta ja huolta ihmisten elämään. Säästöjenkin aika tulee, mutta niillä ei kannata lietsoa nyt epävarmuutta ja lisähuolta. Suomi ei ole yövärtijavaltio, vaan hyvinvointivaltio, ja niinpä meillä kriisin tullen suojataan valtion minimiä ja ihmisten hyvinvointia, molempia.

Venäjän Ukrainassa aloittama hyökkäyssota aiheutti sen, että lisätalousarviossa tehdään yhteensä noin kahden miljardin euron määrärahalisäykset Puolustusvoimille, rajaturvaan, kyberturvaan, huoltovarmuuteen. Vihreää siirtymää energiapolitiikassa kiihdytetään so-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

dan ja pakotteiden vuoksi, mutta myös maapallon tulevaisuuden vuoksi. Pääpaino on kuitenkin valtion toimivuudessa.

Yksilön hyvinvoinnin turvaksi panostetaan lapsiin ja nuoriin varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa. Korona jätti velkaa, josta lapsemme maksavat kalliin inhimillisen hinnan, elleimme osaa tukea heitä kuromaan kiinni koronan jättämää koulutus- ja hyvinvointiaukkoa. Ruoan ja energian hinnannousu tuntuu jokaisen kukkarossa. Nousu tuntuu erittäin kiipeästi heidän kukkaroissaan, joiden tuloista valtaosa menee ruokaan ja asumiseen ja liikkumiseen. Tällä hetkellä näyttää siltä, että esimerkiksi lapsiperheistä tippuu ainakin 13 000 uutta perhettä köyhien lapsiperheiden joukkoon. Tämä on huikea summa. Niinpä hallitus päätti tukea köyhimpiä aikaistamalla Kela-indeksin korotusta elokuun alkuun. Alustavan arvion mukaan vaikutus esimerkiksi työttömyysturvan perusturvaan tai kansaneläkkeeseen on noin 18–30 euroa kuukaudessa. Korotus heijastuu myös eläketulovähennykseen niin, että pieni- ja keskituloisten eläkeläisten verotus kevenee. Tämä ei varmastikaan ole riittävä, mutta se on hyvä vastaantulo tässä puolellessa vuotta.

Korona jakoi myös koululaisia ja opiskelijoita kahtia. Toiset pärjäsivät, jopa hyötyivät siitä, että korona mahdollisti uudenlaisen digitaalisen opiskelun. Osa tipahti pahasti. Siksi lisätalousarviossa panostus esi- ja perusopetukseen, ammatilliseen ja lukiokoulutukseen on tarpeen. Kouluissa tuetaan myös nuorisotyötä ja lasten ja nuorten mielenterveyttä. Siihen suunnataan lisäresursseja. Panostuksilla jatketaan koronan jälkien korjaamista, lasten ja nuorten tulevaisuuden hyvinvoinnin turvaamista.

Korona kuritti taloutta, ja me menetimme työpaikkoja. Koronan pahimmista vuosista työllisyys on parantunut 140 000 hengellä, vaalikauden alusta 90 000 hengellä, vaikka välissä oli koronan tiputus. Taloutemme sakkasi koronan vuoksi, mutta nousimme onneksi nopeasti, ja nousussa auttoivat toimet koronan hillitsemiseksi ja yritysten tukemiseksi. Nyt Venäjän hyökkäys Ukrainaan kasvattaa menoja varautumisen vuoksi. Se heikentää tuloja Venäjän-viennin loppumisen vuoksi ja edellyttää investointeja muun muassa energiapolitiikassa. Lisäksi sodan liikkeelle puskema inflaatio nostaa hintoja. Tilanne ei todellakaan ole helppo, mutta uskon, että uusiutumalla me pärjäämme.

Sodasta huolimatta näyttää siltä, että me emme ajaudu lamaan. Talous kasvaa, vaikka niukemmin. Jopa verotuloennustetta nostettiin noin miljardilla eurolla, eli olemme olleet odotuksissamme pessimistisempiä kuin todellisuus. Tästä huolimatta pitkän aikavälin haasteet ovat kuitenkin olemassa ja niihin on etsittävä jatkuvasti kestäviä ratkaisuja. Talouttakin on tasapainotettava, ja siinä paras lääke on tuottavuuden ja työllisyyden vahvistaminen.

Kasvun ja työllisyyden pullonkaulaksi uhkaa nousta osaavan työvoiman saatavuus. Suomessa on totuttu runsaaseen osaavaan työvoimaan pitkään, ja nyt viisari on kääntynyt. Ongelma ei ratkea työttömiä kurittamalla, vaan ihmisten työkykyä vahvistamalla. Me tarvitsemme lyhyen ja pitkän aikavälin toimia. Lyhyellä aikavälillä muutokoulutukset, yritysten kanssa tehtävä työvoimapolitiittinen yhteistyö, vahvistettu työnvälitys, työnkuvien uudistaminen ja muut toimet ovat tarpeen. On muistettava, että työttömyyspäivärahan saajista 40 prosenttia on jo töissä. Tätä työvoimaa on osattava käyttää fiksummin. Myös työlupakäytäntöjä on virtaviivaistettava ja valtion on otettava suurempi vastuu kansainvälisistä rekrytoinneista. Pitkällä aikavälillä taas on pidettävä huolta siitä, että ihmiset eivät syrjäydy työvoimasta. Tässä auttavat muun muassa oppivelvollisuuden pidentäminen ja paremmat sosiaali- ja terveystalvet, kuntoutuksen vahvistaminen ja sosiaaliturvan koko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

naisuudistus. Kriisin helpottaessa varmasti kitkerämpiäkin lääkkeitä ja säästöjä tullaan tarvitsemaan, mutta nyt ihmisten huolta ei pidä lisätä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

17.05 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 22 toiseksi lisätalousarvioksi.

Koronakriisi ja Ukrainan sota ymmärrettävästi lisäävät rahoituksen tarvetta ja näkyvät lukemissa. Kiitän tässä vaiheessa puolustusmäärärahojen lisäyksestä ja Rajavartiolaitoksen lisärahoituksesta, ne ovat tarpeen ja erittäin hieno asia. En kuitenkaan kovin kiittolinen ole sisäisen turvallisuuden rahoituksesta tällä hetkellä, koska ilmassa leijuu poliisien yt-neuvottelut. Minkälaista politiikkaa te, arvoisa hallitus, oikein teette?

No, kuitenkin kehysten ulkopuolelle valuu myös paljon sellaista, joka ei liity kriisitilanteisiin, ei sitten mitenkään. Huomattavaa on, että hallituksen tärkeysjärjestyksessä tulevat jälleen ensimmäisenä ihan muut asiat kuin suomalaisten ostovoima, pärjääminen tavallisessa arjessa kriisitilanteen keskellä. Muualla Euroopassa on lähdetty massiivisiin energian ja autoilun hintojen kompensatioihin kansalaisille, mutta Suomen hallituksen prioriteettina on jälleen kerran lähinnä vihreä siirtymä. Euroopassa on asetettu hintakattoja ja laskettu tiettyjä veroja minimitasolle, jotta hinnat pysyisivät siedettävänä kuluttajille. Miksi Suomen hallitus ei kykene samaan? Puuttuuko kenties tahtotila, rohkeus vai jopa osaa-minen?

Arvoisa puhemies! Vihreä siirtymä ei tule tapahtumaan Euroopan unionissa vuoteen 2050 mennessä, eikä Suomessa vuoteen 2035 mennessä. Nyt on aika laittaa tämä tavoite jäihin ja priorisoida suomalaiset ensin — itse laittaisin tuon tavoitteen hetkeksi jopa ikirou-taan. Kriisitilanteet vaativat nopeita ratkaisuja, nyt ei ole aika tuijotella mahdollisiin hiili-neutraalisuustavoitteisiin. Sähköautojen latausinfraan satsaaminen tai öljykattiloiden pois-toremontit eivät ole vastaus tämän hetken käsillä olevaan kriisiin.

Suomessa olisi täydet mahdollisuudet hyödyntää kotimaista turvetta ja energiapuuta, kunnes tekniikka kehittyi omaa tahtiaan siihen pisteeseen, että hiilineutraalisuus voidaan jossain kaukana tulevaisuudessa järkevästi tavoittaa. Sen sijaan, että hallitus olisi toiminut huoltovarmuutemme eduksi, on se tuhonnut omilla toimillaan elinkeinoja. Tämä on kylmä fakta, ja siitä ei pääse yli eikä ympäri. Nykyistä menoa Suomi velkaantuu ja taantuu ja jäämme verrokkimaiden kilpailukyvyistä kauas jälkeen.

Arvoisa puhemies! Esityksestä puuttuvat siis lähes kokonaan ne toimet, joilla varaudut-taisiin välttämättömien elinkustannusten nousuun. On vain pieniä kohdennettuja toimia maataloudelle sekä kuljetusalalle, jotka sinällään ovat hyviä, ja pieniä korotuksia sosiaali-turvaan. Näillä muutaman kymppin tukikorotuksilla ei kyllä paikata sitä, että hinnat ovat nousseet päivittäistavara-kaupoissa peräti 6,4 prosenttia vuoden takaiseen nähden.

Hallituksen olisi nyt aika jo ymmärtää, miten tärkeää mahdollisimman suuri omavarai-suusaste ruoantuotannossa on Suomelle. Suomen maatalous tarvitseekin kohdennettuja toimia mutta ihan eri mittakaavassa kuin hallitus esityksessään nyt esittää. Suomessa on valtava määrä tiloja lopettamisuhan alla. He tarvitsevat apua välittömästi — välittömästi. Nyt esitetyillä rahoilla ei tiloja pelasteta, vaikka maa- ja metsätalousministeri jonglööraa kuinka paljon talousarvioesityksessä olevien numeroiden kanssa, koska nämä esitykset ovat toimimatonta tekohengitystä. Se on aivan saletti. Toimikaa nyt hyvän sään aikana, hy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

vät hallituksen edustajat. Täytyy ymmärtää, että todellinen kriisi on käsillä siellä Suomen maataloudessa ja maaseudulla.

Arvoisa puhemies! Myös hyvinvointialueiden valmistelutyöhön ja esimerkiksi it-järjestelmiin uppoaa valtavat summat rahaa. Perussuomalaiset varoittelivat tästä jo aluevaalien alla: alueuudistus on farssi. Miksi se on ylipäättään tehty, kun se näyttää olevan lähinnä pohjaton kaivo? Nämä varat olisi pitänyt kohdentaa suoraan sote-palveluiden laadun parantamiseksi esimerkiksi kuntien kautta. Nyt rahat menevät hallinnolliseen pyörittelyyn, johtajien valtaviin palkkoihin eikä esimerkiksi palveluiden laatuun ja hoitajien palkkauksen tai työolojen kohentamiseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

17.10 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Kuluneet kaksi vuotta ovat olleet monella tapaa myös julkisen talouden näkökulmasta äärimmäisen poikkeuksellista aikaa. Kansallisesta kehysmenettelystä poikkeaminen ja lisävelan ottaminen monien muiden euromaiden tapaan on ollut kriisitilanteessa ymmärrettävä ja tarkoituksenmukainen toimi. Venäjän julma hyökkäyssota Ukrainaan aiheutti uuden taloudellisen šokin, jonka seurauksena jouddumme yhä lykkäämään paluuta niin sanottuun normaaliin. Tätä tuskin kukaan olisi vielä vuodenvaihteessa osannut ennakoida.

Nyt käsittelyssä olevalla lisätalousarviolla vastaamme osin yhä koronan jälkihoidon kannalta välttämättömiin tarpeisiin mutta ensi sijassa varaudumme ja valmistaudumme haasteisiin, joita sota Euroopassa on eteemme asettanut. Kuten valtiovarainministeri Säärikko totesi, sota on nostanut varautumisen politiikan keskiöön. Haluan kiittää hallitusta siitä, että se on tässä tilanteessa pystynyt paitsi päättämään turvallisuuteemme liittyvästä rahoituksesta myös katsomaan tulevaisuuteen ja näkemään kriisin vaikutukset ihmisten arkeen tässä ja nyt. Lisätalousarviossa osoitetaan välttämättömät lisäresurssit sotilaalliseen maanpuolustukseen, kyberturvallisuuteen, huoltovarmuuden tukemiseen, vihreän siirtymän vauhdittamiseen ja energiaomavaraisuuden vahvistamiseen, edelleen maahanmuuttoon ja Ukrainaan annettavaan apuun.

Pidän äärimmäisen tärkeänä, että suomalaisten kotitalouksien ostovoimasta pidetään huolta inflaation kiristytessä ja elinkustannusten noustessa. Tämä on oikeudenmukaista, sosiaalisesti kestävää kriisipolitiikkaa, jota Suomi ja suomalaiset tarvitsevat.

Hallitus vastaa akuuttiin tilanteeseen monin eri toimin, joihin kohdennetaan kaikkiaan 170 miljoonaa euroa. Työssäkäyviä tuetaan matkakuluvähennystä korottamalla, ja myös jakeluvelvoitteen alentaminen väliaikaisesti tuo helpotusta työssäkäynnin kustannuksiin. Pienituloisten ja heikoimmassa asemassa olevien arkea helpotetaan aikaistamalla sosiaali-etuisuuksien indeksikorotuksia.

Korona-aika on ollut erityisen vaikeaa lapsille ja nuorille, mikä on näkynyt esimerkiksi opiskelumotivaation, yleisen hyvinvoinnin ja mielenterveyden laskuna. Aika on jättänyt paljon oppimis- ja hyvinvointivajetta, johon toisella lisätalousarviolla vastataan. 120 miljoonan euron panostukset kohdistetaan erityisesti varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja toisen asteen oppilaitoksille. On tärkeää, että lasten ja nuorten mielenterveyden ylläpitämiseen kiinnitetään nyt erityistä huomiota.

Arvoisa puhemies! Venäjän käynnistämä sota pakottaa meidät ottamaan vihreässä siirtymässä nyt suuren harppauksen ja irtautumaan nopeutetulla aikataululla fossiilisista polttoaineista. Toisessa lisätalousarviossa on merkittävä 175 miljoonan euron lisäpanostus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

vihreän siirtymän edistämiseen. Lisäksi Suomen huoltovarmuutta parantaviin toimiin esitetään yhteensä noin 293 miljoonaa euroa. Toimenpiteet ulottuvat usealle eri sektorille liikenteessä, energiasektorilla, kotitalouksissa ja kiinteistöissä sekä teollisuudessa ja maataloudessa. Energiaomavaraisuuden varmistaminen on nyt välttämätöntä.

Samalla on merkille pantavaa, että siirtymä uusiutuviin energiamuotoihin luo suomalaiselle uudistuvalla teollisuudelle mittavan kasvualustan, myös huomioiden globaalit maailmanmarkkinat — tämä kommentiksi edustaja Peltokankaalle. Onkin tärkeää, että kansallisin toimin tuetaan vahvasti niin uuden teknologian kehittämistä kuin sen hyödyntämistä laajemmassa teollisessa mittakaavassa. Esimerkiksi kehittyvällä vetytaloudella tulee tässä murroksessa olemaan yhä merkittävämpi ja kasvava rooli.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä kehysmenettelystä poikkeamiseen. Sodan välttämättömyyden seurausvaikutuksiin vastaaminen ei olisi ollut mahdollista normaalin kehysraamin puitteissa, tämän tiedostavat varmasti kaikki tässä salissa olevat. Samaan aikaan kun meidän on varmistettava suomalaisten ja taloutemme toipuminen koronapandemiasta sekä taattava suotuisa työllisyyskehitys, meidän on pidettävä kiinni kasvun edellytyksistä ja suomalaisten ostovoimasta. Vaikka taloutemme yhä kasvaa ja työllisyys paranee, pitkällä tähtäimellä molemmat näistä uhkaavat hidastua niistä luonnollisista syistä, jotka ovat hyvin tiedossamme. Tarvitsemme siis edelleen jatkuvaa työtä työllisyysasteen ja tuottavuuden nostamiseksi, teollisuuden ja viennin tukemiseksi ja osaavan työvoiman ja työperäisen maahanmuuton lisäämiseksi sekä panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen. Näinhän Marinin hallitus on juuri tehnyt.

Tähän työhön joudumme väistämättä kiinnittämään erityistä huomiota myös tulevilla hallituskausilla. Se, mitä me kaikki varmasti ennen kaikkea toivomme, on, että tämä kuluvaan kriisiin sävyttämä vuosi olisi sarjassaan viimeinen. On selvää, että tulemme tarvitsemaan toisiamme ja ratkaisukeskeistä päätöksentekoa tulevina vuosina merkittävässä määrin. Pitäkäämme tämä mielissämme käydessämme yhteistä keskustelua vakavien asioiden äärellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

17.16 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! 760 miljoonaa euroa — se on mielestäni tämän hallituksen toisen lisätalousarvion tärkein luku. Silti tästä summasta nykyinen hallitus ei ole kovin paljoa julkisuudessa puhunut. Kyseessä ei ole lisämäärärahojen kohdentaminen poliiseihin, puolustukseen, tiestöön tai edes sosiaali- ja terveyspalveluihin, vaan kyse on velan korkomenoista. Velalla, sillä tämän hallituksen ihmelääkkeellä, on taas hinta, ja mikä pahinta tulevien hallitusten kannalta, todennäköisesti entistä korkeampi. Nimittäin selvää on, että korot tulevat lähivuosina nousemaan entisestään. Tulevien päättäjien talouspolitiikan liikkumatila siis kapenee ja talouden riskit kasvavat, ja tämän liikkumatilan kaventamisesta nykyinen Marinin hallitus tulee kantamaan ison vastuun. Paisuvat korkomenot tarkoittavat tulevaisuuden heikompia resursseja vastata eteen tuleviin taloudellisiin šokkeihin, painetta julkisessa taloudessa ja, kyllä, mahdollisesti myös heikompia palveluita jokaiselle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Hallitus on koko kautensa ajan suhtautunut velkaantumiseen välinpitämättömästi ja ratkaissut jokaisen eteen tulleen asian uudella velalla. Siksi julkisen sektorin velkaantuminen on ollut poikkeuksellisen nopeaa. Tällä hetkellä pysyvät menoli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

säykset verrattuna Sipilän hallituksen jättämään tasoon ovat peräti 30 miljardia euroa. Perusteena velkaantumiselle hallitus on käyttänyt erilaisia syitä: korona, Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja siitä johtuvat syyt, panostus puolustukseen. Tätä listaa on tänäänkin täällä toistettu, ja puhtaasti näihin käytetyt lisäykset, vaikka sitten velalla, ovat olleet perusteltuja. Silti läheskään kaikki tehdyt menolisäykset eivät kuitenkaan liity koronaan tai sotaan Euroopassa. Tutkimuslaitos Etlan mukaan noin 11 miljardia euroa edellä mainitusta 30 miljardin potista on muita kuin pandemiaan tai turvallisuustilanteeseen liittyviä. [Mauri Peltokangas: Oho!] Onkin pakko kysyä, onko käynyt niin, että poikkeuksellisen tilanteen varjolla on toteutettu yleisempiä poliittisia tavoitteita, ja olisiko tämä 11 miljardia voitu käyttää fiksummin tai, vieläpä parempaa, jättää käyttämättä. Tähän toivoisin saavani hallitukselta vastauksen.

Arvoisa puhemies! Seuraavien hallitusten tärkein tehtävä on laittaa Suomen talous kuntoon nykyisen hallituksen jäljiltä, ja tekemistä tässä todellakin riittää. Työmarkkinoita ei ole uudistettu kuten muissa Pohjoismaissa, työn verotuksemme on poikkeuksellisen kireää, toimettomuus julkisen talouden paisuvien alijäämien edessä heikentää Suomen asemaa investointiympäristönä — tässä alkua.

Paljon hyvää, arvoisa puhemies, saataisiin aikaan myös nykyistä aktiivisemmalla kilpailupolitiikalla sekä toimilla kotimaisten markkinoiden toimivuuden lisäämiseksi. Panostuksilla reilumman kilpailun edistämiseksi voitaisiin saada aikaan miljardisäästöjä niin kuluttajalle, veronmaksajille kuin koko julkiselle sektorillekin. Kokoomus tulee esittämään tähän kokonaisuuteen omia aloitteita lähikuukausien aikana.

Arvoisa puhemies! Vastuullisen talouspolitiikan tavoitteena on ihmisten hyvinvointi ja kasvu. Talouspolitiikan huoltovarmuuden tavoitteena on turvata toimivat hyvinvointipalvelut myös tuleville sukupolville. Tässä työssä nykyinen hallitus on valitettavasti epäonnistunut. Toisin kuin hallitus on teoillaan osoittanut, kestävä hyvinvointi ei synny jakamalla yhä enemmän yhä vähemmästä. Hyvinvointi syntyy vain vireästä taloudesta, yrittäjyydestä ja ahkeruudesta. Jos valtion suuri rooli olisi ratkaisun avain, pitäisi taloutemme olla maailman huippuluokkaa. Mutta sitä se ei ole, siksi Suomeen tarvitaan muutos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä poissa. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.20 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tänään on käytetty hyviä puheenvuoroja, on käytetty myös värikkäitä puheenvuoroja, mutta senhän me hyväksyimme, kun tiedämme, että ne kuuluvat opposition toimintakuvaan ja työkalupakkiin.

Mutta, puhemies, talouden näkymistä hieman:

Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan puolitoista prosenttia tänä vuonna, vuonna 2022. Nyt tietenkin tämä Venäjän bruttaali sota Ukrainaa vastaan luo pakotteita ja asetettujen pakotteiden seurauksena Suomen ulkomaankauppa Venäjän kanssa käytännöllisesti katsoen loppuu. Tämä leikkaa Suomen talouskasvua erityisesti viennin ja teollisuuden kautta. Lisäksi kuluttajahintojen nousun seurauksena bkt:n kasvu hidastuu, sillä kotitalouksien ostovoiman heikentyminen hidastaa yksityisen kulutuksen kasvua ja lisääntynyt epävarmuus puolestaan siirtää investointeja tulevaisuuteen. Mutta täytyy katsoa tulevaisuuteen myös positiivisesti. Työllisyysaste nousi viime vuonna 72,2 prosenttiin — korkeimmaksi yli 13 vuoteen. Talouden kasvun hidastuminen kääntää työllisyyden laskuun tilapäisesti vuoden 22 ensimmäisellä puoliskolla. Tilastokeskuksen toukokuussa julkaise-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

man työvoimatutkimuksen mukaan työllisiä oli vuoden 2022 huhtikuussa peräti 113 000 enemmän kuin vuosi sitten. Työttömiä oli huhtikuussa 69 000 vähemmän kuin vuosi sitten. Työllisyys on siis historiallisen korkealla.

Puhemies! Tässä lisätalousarviossa on paljon hyvää: on satsattu puolustukseen, on satsattu lapsiin ja nuoriin. Täällä on käytetty puheenvuoroja myös energiasta. En ennättänyt tähän jakeluvelvoitteen pienentämiseen, siihen keskusteluun, mukaan, mutta haluan tässä, puhemies, sanoa sen, että tämä jakeluvelvoitteen alentaminen on yksi toimi — se on yksi toimi, jolla hallitus vastaa kohonneisiin energian hintoihin. Olisin totta kai toivonut, että jakeluvelvoite olisi poistettu kokonaan vuoden loppuun asti, mutta olen tyytyväinen tähänkin, että jakeluvelvoitetta lasketaan se seitsemän ja puoli prosenttia. Se näkyy pumpuilla polttoaineen hinnoissa jonkin verran.

Se täytyy kuitenkin muistaa, että polttoaineiden myyjät päättävät hinnoistaan, ja tämä on myös selvä viesti polttoaineenmyyjille, että sitten tämä jakeluvelvoitteen alentaminen näkyy siellä hinnoissa myös, ja toivon mukaan asiallisella tavalla. Tämän lisäksi kuitenkin täytyy muistaa, että jakeluvelvoitteen alentamisen lisäksi hallitus on päättänyt työmatkavähennyksen korottamisesta, ja tämä näkyy sitten niin, että sitä korotetaan tämän vuoden verotuksessa 7 000 eurosta 8 000 euroon.

Arvoisa puhemies! Tähän lisätalousarvioon voimme olla tyytyväisiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laakso, olkaa hyvä.

17.23 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! On kyllä hienoa kuunnella, kun kerrotaan opposition saavutuksista, kun on jakeluvelvoitetta laskettu. Kiitos vain, ei me turhaan täällä olla. Mutta tietysti hyvä olisi, kun otettaisiin enemmänkin tärpejä esille näistä, mitä täältä tuodaan.

Ollaan puhuttu paljon velkaantumisesta, ja tätä kyllä aika paljon markkinoidaan kaiken näköisellä, niin kuin äskeinen edustaja Kettunenkin puhui, kuinka työllisyys on noussut. Onhan sen pakko nousta tämän rahamäärän lappaamisella. En kritisoi sitä, etteikö näin olisi pitänyt tehdäkin, mutta jos ei tällä rahamäärällä työllisyysaste olisi noussut, niin eihän niin umpisurkeata hallitusta voisi oikeasti edes olla, koska niin paljon on pumpattu tällä hetkellä rahaa järjestelmän pyörittämiseen, että kyllä täällä työpaikkoja on pakko olla tulutkin — jos ei muualle, niin vihreän siirtymän alalle.

Täytyy sanoa, että tässä tilanteessa, mikä tälläkin hetkellä on, kun rahat oikeasti rupeavat kuitenkin jopa hallituksellakin olemaan varmaan vähissä, ihmettelen kyllä, minkä takia esimerkiksi sähköautoihin laitetaan tukea. Kun aikaisemmin haluttiin, että oppositio kertoisi, mistä me oltaisiin leikattu, niin minä voin sanoa tässä 100 miljoonaa ihan hetkessä. Julkisen liikenteen tukemiseen mätetään melkein 50 miljoonaa euroa. Se ei sillä tuella tule pumppaantumaan sen ihmeellisemmäksi. Se kuitenkin oikeasti toimii niillä paikkakunnilla, missä se toimii, ja älytön lisäsatsaus sinne on turhaa. Joka tapauksessa junaliikenne ja kaikki tällainen rupeavat pikkuhiljaa elpymään, niin kuin jokainen junaa käyttävä on nähnytkin.

Mutta sitten tulee tämä sähköautohumppa. Sinne paukautetaan yksi 50 miljoonaa sähkö- ja kaasuautojen infraan ja latausasemainfraan ja sähköautoihin 15 miljoonaa euroa. Siellä ehkä, sanoisin, positiivisena on sentään näitä pakettiauto- ja kuorma-autohankintoja, millä on oikeasti aika isokin merkitys päästöjen puolella, etenkin kaupunkipäästöjen, kun jakeluyhtiöt saavat niitä hommattua. Näissä sen jollain tavalla ymmärrän, mutta edel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

leenkään en ymmärrä, että jos ihmisellä on varaa ostaa 50 000 euron sähköauto, niin minä takia sitten pitää antaa mitään 2 000 euron veroalea siinä. Ei siinä ole mitään järkeä oikeasti.

Tästä löytyy se 100 miljoonaa. Plus tätä 400:aa miljoonaa, mikä käytetään vastaanotto-menoihin, ei olisi ollut pakko lisätä. Se oltaisiin voitu siirtää muista vastaavista. Tämä on sanomatta selvää, että ukrainalaisten vastaanottoon [Puhemies koputtaa] pitää laittaa lisää rahaa, mutta tämä 400 miljoonaa oltaisiin voitu ottaa vähän samalta suoritealalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

17.26 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Täällä on aika paljon opposition puolelta erityisesti talouden ympärillä pyörity, ja ymmärrettävästi. Mutta jos ajatellaan, että jos hallitus ei olisi 25:tä miljardia pistänyt korona-aikana, jotta pidetään suomalaiset yritykset ja kumipyörät pyörimässä, niin miten olisi käynyt? [Mauri Peltokangas: Huonosti!] — Olsi käynyt tosi huonosti. Samoin, jos ei viittä miljardia kuntatalouteen olisi laitettu, miten olisi käynyt? Heikosti.

Nämä lisätalousarviot ovat pieni lisä siihen, mitä tämä kriisistä kriisiin hyppääminen sitten meille maksaa ja mitkä on pakko tehdä, ja nyt tietysti tässä paketissa on pitkälti myös koronan jälkihoitoa ja sitten tähän turvallisuustilanteen muuttumiseen vastaamista, ja hyvän näin.

Muutamia nostoja:

Minusta on erityisen hienoa, että nyt sitten edelleen tämä hallitus vahvasti koulutukseen panostaa ja erityisesti koronan jälkihoitoon ja erityisopetukseen. Eilen vierailin Riverias-sa, ammatillisessa oppilaitoksessa, ja he hyvin tervetulleena ottivat tämän rahan, koska erityisesti siellä erityisopetuksen ja lähiopetuksen puolella on puutteita, ja siellä nyt sitten ammatillisen koulutuksen rahoitus, 26 miljoonaa, tulee tarpeeseen, niin kuin perus- ja lähiopetuksenkin rahoitus.

Hienoa, että pystytään tähän maatalouden kriisiin edes jollain tavalla vastaamaan ja varmistamaan sitä huoltovarmuutta, mitä tässä tilanteessa tarvitaan, ja erityisesti tuonne Venäjän energian korvaamiseen. Ja olen samaa mieltä edellisten, Hoskosen ja Piiraisen ja kumppaneitten, kanssa, että turpeella on vielä iso rooli useita vuosia suomalaisessa energiapolitiikassa ja erityisesti täällä huoltovarmuuden puolella.

Kuljetusalan logistiikkatuki — sillä on iso merkitys kaupan hyllyllä olevaan hintaan, ja tärkeää on, että se nyt saadaan liikkeelle. Miten se sitten, kun se maksatus tapahtuu syksyllä — sitä on vähän arvosteltu yritysten ja kuljetusyritysten osalta — ja mikä se hakumenetely sitten kaiken kaikkiaan on.

No, sitten tämä turvallisuusympäristön muutoksen lisärahoitus niin Puolustusvoimien kuin Rajan osalta sekä kyberturvallisuuden osalta on sitä polkua, mitä nyt sitten tämän kokonaisturvallisuuspäätöksen ympärille on rakennettu, mutta kun just tulin tuolta poliisi-asia-ineuvottelukunnasta, niin kyllähän se aika kovaa kyytiä poliisihallinnon puolelta tällä hetkellä on. Ja itsekin ihmettelen sitä, koska poliisi on kumminkin se, mikä vastaa pitkälti sitten sisäisestä turvallisuudesta. Kyllä tätä poliisinkin rahoitusta olisi pitänyt näissä ratkaisuissa peilata tämän sisäisen turvallisuuden ja kokonaisturvallisuuden ympärillä, ja nyt tuo on jäänyt näissä turvallisuusratkaisuissa kokonaan ympärille. [Petri Huru: Ehdottomasti!] Esimerkiksi meillä Pohjois-Karjalassa — edustaja Hoskosen kanssa kun sieltä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

ollaan — Harva-yhteistyön osalta poliisiylijohtaja totesi, että kyllä se näillä esityksillä erityisesti tuolla harva-alueilla näkyy ja tämä viranomaisyhteistyö vahvasti vaarantuu sitten. Sen takia olisi tärkeää nyt sitten tulevaisuudessa keskusteluissa, kun se määrärahaselvitys poliisihallinnon osalta tehtiin, niin myös sitten aidosti peilata sitä tilannetta, vaikka se julkisen talouden suunnitelmassa ei noussut vahvasti esille. Mutta tuo tilanne on vakava: 200—300 poliisia lähtee tällä kehyspäättöksellä, ja toimenpiteet lähtevät hyvin äkkiä liikkeelle.

Meillä varmaan kaikilla on huoli taloudesta, ja kriisistä kriisiin hyppäämisessä on selvää, että niitä vaikutuksia on ja on velkaannuttu, mutta kumminkin Eurooppa-tasolla mitattuna on pystytty hyvin asioita hoitamaan, ja samaan aikaan on kumminkin sitten hallitusohjelman mukaisia tulevaisuusinvestointeja niin koulutuksen kuin tki-panostusten kuin sitten vihreän siirtymän ja investointien osalta pystytty viemään eteenpäin. On selvää, että huoli taloudesta on kaikilla ja jossain vaiheessa tulee se aika, jolloin joudutaan siihen puuttumaan, mutta nyt on tärkeää, että päästään näistä kriiseistä yli ja pystytään sitten palaamaan arkeen hyvässä nousussa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.31 Hannu Hoskonen kesk: [Tuomas Kettunen: Nyt tulee asiaa!] Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Eskeliselä hyvästä puheenvuorosta nimenomaan kotimaisen energian puolesta. Niin kuin edustaja Eskelinen totesi, turpeella tulee olemaan merkittävä osa suomalaisessa energiapolitiikassa.

Mutta se, mikä suomalaisessa energiapolitiikassa on todella huonosti, on se, että ei enää tosiasioilla pärjää. Kammottavinta tässä asiassa on se, että professori Ollikainen saa jatkuvasti riehua Yleisradion parhaissa lähetyksissä kertomassa totuudenvastaisia tietoja. [Petri Huru: Juuri näin!]

Ensimmäisenä asiana: Eilisiltana, vai mikä ilta se oli, hän oli A-studiossa todistamassa, että vaikka meidän metsiemme käyttö on kestävä, niin meillä alkaa olla tilanne, jossa päästöjä tulee kohta myös metsästä. Eikö tämä professori tiedä, mikä on metsien todellinen tilanne, kun 105—110 miljoonaa mottia vuoteen kasvaa puuta? Kyllä Suomen metsiä hakataan, joinakin vuosina on hakkuita tehty enemmänkin, mutta esimerkiksi vuonna 2000—2020 keskimääräinen hakkuumäärä oli Suomen metsistä 68,5 miljoonaa mottia. Eikö professori ymmärrä, että kasvu on paljon, paljon suurempi kuin käyttö ja että totta kai siellä hiilinielu kasvaa, koko ajan hiiltä sitoutuu puuhun ja se jää metsiin? Se jää sekä puuhun että juuristoon, mikä siellä maan alla on. Ei vaan professorin kaaliin tämä millään meinaa mennä, ja hän perustelee, että pitää miljardeja panna rahaa suojeluun. Siis kuvittelee joku suomalainen professori vielä, että suojelemalla metsät me hoidamme ilmastoa? Sehän on nimenomaan juuri päinvastoin. Sillä me tuhoamme sekä metsätalouden että Suomen aluetalouden ja Suomen tulevat budjettikehykset ja kaikki muutkin, mitä kansantalouteen liittyy.

Ja sitten, jos kerran professori Ollikainen todella haluaa totuuden tietä kulkemaan, niin hänen pitää omassa asemassaan Ilmastopaneelin puheenjohtajana oikaista itse tekemänsä virheet. Ensimmäisenä: Turvepelloille on kahdeksan miljoonan tonnin päästöt laskettu vuosittain — ei pidä paikkaansa. Puolet vuodesta on maa jäässä, jolloin ei tule mitään päästöjä, ja suurin osa niistä pelloista on jo multapeltoja, eli siis siellä voi olla pari kolme miljoonaa tonnia päästöjä, mutta suurin osa siitä on ihan puppua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Toinen asia, mikä on yhä enemmän väärin ja sitäkään ei tunnusteta: Viisi miljoonaa tonnia sitoutuu neitseellisiin soihin Suomessa hiiltä ilmasta, uutena sammalena sinne suohon ja turpeeseen pikkuhiljaa sitä myöten. Sitäkään ei Suomen eduksi lasketa. Samoin metsien kasvua ei kokonaisuudessaan huomioida suomalaisten hyväksi. Se tekee hiilidioksidipäästöissä lähes noin 15 miljoonaa tonnia väärää lukua suomalaisten veronmaksajien maksettavaksi. Eikö professori Ollikainen todella osaa yhteenlaskuakaan? Ja Yleisradio tätä valhetta antaa levittää ihan vapaasti, eikä kukaan siihen puutu.

Kun täällä käsittelemme, arvoisa puhemies, eduskunnan budjettia, menoja ja tuloja, niin joka ainoan miljoonan tonnin, joka siellä on väärää päästöä, maksaa suomalainen veronmaksaja, suomalainen työmies, suomalainen nainen, joka käy töissä, kaikki ne henkilöt, jotka veroa maksavat. He maksavat turhasta veroa. Kyllä sen nyt pitäisi Valtiontalouden tarkastusvirastoa ja Suomen eduskuntaakin kiinnostaa pikkuisen, mutta minkä takia me sallimme tämän vääryyden jatkuvasti tapahtuvan. Me teemme aivan turhaan näitä miljardien lisäbudjetteja, jos maksamme kuitenkin turhasta Euroopan unionille semmoista rahaa, minkä ei sinne tarvitse mennä.

Olen tottunut pienestä pojasta asti kunnioittamaan totuutta ja oikeutta, vaan se ei ole näköjään enää nykyisin suosiossa. Ja vielä tällaiset ilmastoprofessorit pääsevät totuuttaan kertomaan niin, että eduskunta tekee tällaiset lisäbudjetit, joihin työnnetään sellaisetkin rahat, jotka tarvittaisiin nimenomaan lasten koulutukseen, terveydenhuoltoon, sosiaalipalveluihin, maanpuolustukseen, yleensä kaikkeen hyvään, mitä tässä maassa aikaan on saatu. Ei vaan käy, kun yhdet ilmastoprofessorit saavat jatkaa tätä käsittämätöntä totuudenvastaista tiedon levittämistä ja sitten tulevat vielä sanomaan, että meidän pitää tehdä budjettia ja muutama miljardi tarvitaan rahaa lisää metsien suojeluun.

Esimerkiksi turpeen käytön lisääminen olisi suomalaisen kansantalouden kannalta erittäin kannattava hanke, koska se pienentäisi asumiskuluja, tuotantokustannuksia, matkakuluja, ihan mitä vain. [Mauri Peltokangas: Kyllä!]

Me voitaisiin olla dieselpolttoaineen tuotannossa omavaraisia vaikka viiden vuoden kulluttua, kun pannaan tehtaat pystyyn ja ruvetaan hommaa hoitamaan, vaan ei käy. Nyt maksetaan kohta polttoaineesta kolme euroa litra, ja silloin ei aja autolla enää kuin harva ihminen.

Minua harmittaa tämä tilanne niin vietävästi, ja olen ihan varma, että Yleisradion ohjelmassa jonain iltana taas sama Markku Ollikainen vaatii muutaman miljardia rahaa lisää ja muutamaa miljoonaa hehtaaria suojelua lisää, jotta ilmasto pelastuu. Samaan aikaan Intia on kaksinkertaistamassa hiilen käytön lähiaikoina ja valtavat hiilikentät palavat siellä koko ajan. Eikö ilmastopolitiikan pitänyt olla globaalia?

Jos me näitä budjettikehyksiä aiomme noudattaa ja jos me haluamme näitä lisätalousarvioita vielä tehdä niin, että niillä joskus on ihan aito, kova pohja, jolta suomalaisille veronmaksajille laskuja esitetään, niin pitäähän nämä virheet oikaista. Jos mies kantaa, kuten professori Ollikainen kantaa, professorin nimeä, niin kyllä kai se häntäkin totuuden velvoite sitoo, niin kuin kansanedustajaa yleensä aina. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro! — Tuomas Kettunen: Ylen studioon edustaja Hoskonen!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

17.37 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Lisätalousarviossa osoitetaan vihreään siirtymään ja energiaomavaraisuuteen asioiden mittakaava huomioiden pienehköjä sum-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

mia. Siksi muutama huomio energiantuontiin kohdistuvien rajoitusten ja mahdollisesti kiristyvien pakotteiden seurauksista Euroopassa ja Suomessa nimenomaan ilmastönäkökulmasta.

Puhemies! Fossiilisista polttoaineista selkeästi vähiten haitallista maakaasua on Euroopassa ollut tarkoitus käyttää siirtymäkauden energialähteenä, kunnes se vähitellen voitaisiin korvata uusiutuvilla energiamuodoilla. Venäjältä tuotu kaasu voidaan Euroopassa korvata vain pienehkössä määrin Norjasta tai Yhdysvalloista tuotavalla kaasulla. Yhdysvalloista tuotava kaasu on lähes kokonaan liuskekaasua, jota tuotetaan särötyksen menetelmällä. Liuskeissa olevia murtumia laajennetaan räjäytysten, paineveden, hiekan ja kemikaalien avulla. Tämän särötyksen ongelmat ovat suuret, joten tälle toiminnalle on säädetty vapautuksia ympäristövaurioista etenkin pinta- ja pohjavesiin liittyen. Särötyksessä karkaa paljon metaania, joka on hiilidioksidia paljon vaarallisempi kasvihuonekaasu. Niinpä tämän liuskekaasun ympäristövaikutus on jopa suurempi kuin kivihiilen.

Uusiutuva energia ei vielä lähivuosina riitä korvaamaan Venäjältä tuotua öljyä. Sekä öljyn että kaasun hinta nousee nyt rajusti, sillä myös Iraniin kohdistuu pakotteita eikä Venezuelastakaan haluttaisi öljyä juuri tuoda. Vaihtoehdoksi jää vain Persianlahden maista tuotava öljy, jota Saudi-Arabia ynnä muut maat haluaisivat säästää tulevaisuuden varalle, kun muita luonnonvaroja arabimaissa ei juurikaan ole. Tuotannon lisäys tästä suunnasta voisi joidenkin arvioiden mukaan olla ehkä noin kymmenen prosenttia, joka ei läheskään riitä korvaamaan venäläistä öljyä.

Suomella on lisäksi omana erityisongelmana venäläisen puuntuonnin lopettaminen. Meille 2021 tuodusta puusta ehkä kymmenen prosenttia oli peräisin itärajan takaa. Suuri osa siitä on käytetty energiapuuksi. Vuonna 2021 käytetystä puupolttoaineesta Venäjältä tuli 13 prosenttia. Puuntuontia muualta Itämeren piiristä voidaan lisätä jonkin verran, mutta valtaosa on saatava Suomesta. Lisääntyvä puunhakkuu aiheuttaa yhä enemmän hiilidioksidipäästöjä ja aiheuttaa entistä enemmän myös luontokatoa.

Suomessa turpeen tuotannon lisäystäkin jo vaaditaan, jatkossa vaaditaan varmasti yhä enemmän. Se puolestaan tuottaa energiayksikköä kohden enemmän hiilidioksidipäästöjä kuin kivihiili sekä pilaa vesistöjä, lisää tulvia ja tuhoaa soiden eliöstöä.

Varsinkin Keski-Euroopassa, kuten Puolassa, Saksassa, Tšekissä ja Slovakiassa, on todennäköistä, että kivihiilen käytön alasajoa ainakin lykätään ja kivihiilen tuontia Yhdysvalloista ja Australiasta lisätään. Jopa kivihiihtäkin saastuttavamman ruskohiilen louhintaa saatetaan myöskin lisätä tai sitä ei ainakaan vähennetä pitkään aikaan.

Arvoisa puhemies! Tässä muutama taustatekijä sille, miksi energiapakotteiden asettaminen Euroopassa on ollut ja tulee olemaan hyvin vaikeaa. Olisi syytä tunnustaa, että todennäköisesti pitkään jatkuva pakotepolitiikka vaikeuttaa ilmastokriisiä lisäämällä kasvihuonekaasupäästöjä. Suomen osalta voidaan heittää hyvästit ilmastoneutraalisuustavoitteille vuoteen 2035 mennessä, ja yhtä vakava ongelma on lisäksi elonkirjon kapeneminen. Nämä molemmat tekijät pahentavat muun muassa pölyttäjäkatoa ja haittaavat sitä kautta vaikka pa kotimaista maataloustuotantoa. — Kiitoksia, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

17.42 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Aluksi kiitän hallitusta kokonaisturvallisuuden eteen tehdyistä panostuksista — ne ovat todellakin tulleet tarpeeseen. Haluan kuitenkin nostaa esiin pari tärkeää asiaa:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Vaikka pelastusalaakin on huomioitu lisätalousarviossa, niin siellä on edelleen monen kymmenen miljoonan rahoitusvaje, ja pula palomiehistä on tulevaisuudessa huutava. Palomiesten koulutuksissa on huomioitu alueellisuus ruotsinkielisessä koulutuksessa, mutta suomenkieliset koulutukset ovat edelleen keskitettyinä Kuopioon sekä Helsinkiin. Lähtölevaisuudessa olisi syytä huomioida alueellisia jo olemassa olevia resursseja tilapäisesti nousseen koulutustarpeen paikkaamiseksi.

Pelastustoimen rahoitusvajeen lisäksi myös poliisi tarvitsee lisärahoitusta budjettiin, kuten hallintovaliokunta on yksimielisesti asiasta lausunut.

Toinen asia, johon haluan kiinnittää huomiota, on maakunnallisten lentojen tukeminen. Hallitus on aiemmin tukenut viiden maakunnan lentoja. Vaikka Satakunta on Suomen viennin kannalta kokoaan merkittävämpi maakunta, silti sen lentoja ei ole tuettu eikä tukea löytynyt vieläkään.

Arvoisa puhemies! Haluankin kysyä: aikooko hallitus paikata pelastustoimen rahoitusvajeen sekä poliisin tasokorotuksen ja huomioida alueelliset resurssit palomiesten kouluttamisessa, sekä aikooko hallitus korjata maakuntalentojen tukemiseen liittyvän epäkohdan jatkossa ja myöntää tukea myös Satakunnan maakuntalentojen järjestämiseksi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

17.44 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Olipa ilo kuunnella Itä-Suomen viisaita miehiä. Edustaja Hoskonen ja edustaja Eskelinen käyttivät molemmat ansiokkaat puheenvuorot. Olen heidän kanssaan samaa mieltä tästä energiapolitiikasta sen suhteen, että turpeella on iso rooli Suomen energiahuoltovarmuudessa jo ihan siitäkin syystä ja lähtökohdasta, että ainespuuta on näköjään menossa voimalaitosten kattiloihin. Ei missään nimessä tukkipuuta eikä kuitupuuta voimalaitosten kattiloihin, vaan turvetta myös sinne mukaan korvaamaan ja pitämään huolta, että ainespuu menee kansantalouden nostamiseksi eikä tuhkana tuuleen voimalaitosten kattiloissa.

Puhemies! Haluan vielä tuoda esille lisätalousarviosta hyvän muistutuksen. Hallituksen toisessa lisätalousarviossa tälle vuodelle puolustusministeriön hallinnonalalle kohdennetaan toimintaympäristön muutoksesta johtuen yhteensä noin 669 miljoonaa euroa lisärahoitusta, josta Puolustusvoimien toimintamenoihin kohdennetaan 176 miljoonaa euroa ja nopeasti käynnistettäviin puolustusmateriaalihankintoihin kohdennetaan 490 miljoonaa euroa. Pidempiaikaisiin materiaalihankintoihin esitetään noin 1,7 miljardin euron arvoista Puolustuskyvyn parantaminen 2022 -tilausvaltuutta, jonka menot ajoittuvat vuosille 2023—2027. Tällä rahoituksella hankitaan muun muassa panssarintorjunta- ja ilmatorjunta-aseistusta, taistelijavarusteita, tykistö- ja ampumatarvikkeita, kenttähuoltomateriaalia sekä meri- ja ilmapuolustuksen ohjuksia.

Ja vielä viimeisimpänä, mutta tärkeimpänä: vapaaehtoisen maanpuolustuksen valtionapua lisätään tänä vuonna vajaalla 3,2 miljoonalla eurolla. Siitä haluan kiittää. Nimittäin reserviläistoiminta ja vapaaehtoinen maanpuolustus ovat vahva selkänoja meidän maanpuolustustahdollemme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

17.46 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva vuoden toinen lisätalousarvioesitys sisältää aiheellisia kohdennuksia muun muassa Suomen puolustusvalmiuden varmistamiseen, huoltovarmuuden turvaamiseen ja kyberturvallisuuden kehittämiseen, ja varsinkin tässä maailmantilanteessa mainitun kaltaisiin kohteisiin on syytäkin panostaa.

Mutta, arvoisa puhemies, ongelmaksi muodostuu valtiontalouden kokonaisuus, joka on perustunut tällä vaalikaudella jatkuvaan velan kasvuun, ja näin on tässäkin lisäbudjetissa, jonka toteutumisen myötä valtio velkaantuisi tänä vuonna yhteensä noin 8,9 miljardia euroa. Jokaista työssäkäyvää suomalaista kohti se olisi noin 300 euroa kuukaudessa.

Arvoisa puhemies! Myös vuonna 2015 Suomi velkaantui nopeasti. Kyseisenä keväänä valitun eduskunnan enemmistö päätyi yrittämään velkaantumisen pysäyttämistä. Myös me perussuomalaiset hyväksyimme tuolloin hallitusohjelman, jonka yhtenä tärkeänä tavoitteena oli julkisen talouden velkaantumisen taittaminen. Hallitusvastuu oli raskas, mutta silloinen hallitus pystyi varsinkin vaalikauden alkupuoliskolla tekemään monia vaikeitakin toimenpiteitä, ja vuoteen 2019 mennessä valtion velkaantuminen oli saatu käytännössä pysäyttämään.

Arvoisa puhemies! Sen sijaan tällä vaalikaudella velkaantumista ei ole edes yritetty hillitä, kun määrärahalisäykset ovat seuranneet toinen toisiaan vailla vastaavia säästökohteita. On myönnettävä, että 2020-luvun alku on ollut hyvin yllättävä ja poikkeuksellinen, mutta velkaantumistahti oli ehtinyt kiihtyä jo vaalikauden alussa hallitusohjelman mukaisesti. Sote-uudistus mitä ilmeisimmin lisää tulevia menoja vielä entisestään, kuten edustaja Peltokangas aiemmin totesi.

Arvoisa puhemies! Valtion viiden ja kymmenen vuoden viitelainojen korot ovat nousseet nyt noin yhteen sekä puoleentoista prosenttiin. Tämä ei kuulosta paljolta, eikä se historiallisessa tarkastelussa sitä olekaan, mutta on muistettava, että vielä ennen joulua vastaavat korot olivat miinuksella. Suunta on ollut hyvin selkeä.

Arvoisa puhemies! Emme tietenkään tiedä, miten korkealle korot nousevat tulevaisuudessa, mutta emme myöskään voi antaa hallitukselle valtakirjaa jatkuviin menonlisäyksiin. [Petri Huru: Juuri näin!] Hallituksella on oltava uskottava suunnitelma julkisen velkaantumisen hillitsemiseksi, ei vain oletuksia siitä, että joko työllisyyden kasvu tai seuraava hallitus hoitaisi velkaantumisongelman, ja sitä varten menot on pakko priorisoida. Valtiontalouden on perustuttava realiteetteihin ja varovaisuuteen sekä ajoittain välttämättömiin säästöihin. Esimerkiksi perussuomalaisten johdonmukaisesti esittämillä kehitysavun leikkauksilla [Puhemies koputtaa] ja julkisen hallinnon kustannusten järjeistämistä saatavilla säästöillä hallituksen on hyvä aloittaa säästötoimenpiteet suomalaisten elintasoja heikentämättä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec, olkaa hyvä.

17.49 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Noin kolme tuntia sitten, kun täällä keskusteltiin tästä lisäbudjetista, kokoomuksen puhujat arvostelivat sitä — kuten edustaja Saviokin edellisessä puheenvuorossa — että tämän hallituksen velkaantumisvauhti on ollut hirvittävä. [Petri Huru: Juuri näin!] Kokoomus on hyväksynyt ja kannattanut niitä välttämättömiä menonlisäyksiä, jotka ovat johtuneet esimerkiksi koronasta ja jotka ovat nyt viimeksi johtuneet Venäjän rikollisesta hyökkäyksestä Ukrainaa ja rauhaa vastaan. Niinpä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

tässä lisäbudjettiesityksessä olevia lisäpanostuksia maanpuolustukseen, varautumiseen ja omavaraisuuteen olemme kannattaneet. Samanaikaisesti olemme kuitenkin sanoneet, ja sanoin sen itse myös tuossa kolme tuntia sitten käydyssä tätä asiaa koskevassa keskustelussa, että kun tulee väistämättömiä, miljardiluokan ylimääräisiä, uusia menoja, niin samanaikaisesti pitäisi pystyä jostakin vähemmän tärkeästä edes jotain säästämään. Mutta ei, tämä hallitus on nämä väistämättömät, uudet miljardiluokan menot toteuttanut, ja hyvä niin, mutta samanaikaisesti se ei ole pystynyt säästämään käytännössä juuri mistään vähemmän tärkeästä, vaan päinvastoin näiden väistämättömien uusien menotarpeiden lisäksi se on pitänyt pankkipäisestä kiinni hallitusohjelmaneuvotteluissa, täysin toisenlaisessa tilanteessa, sovituista menonlisäyksistä, ja ne on siis toteutettu näiden uusien miljardiluokan väistämättömien menojen päälle. Tämä on johtanut aivan mielettömään velkaantumiseen. Voi sanoa, että kaikki ne hyvät panostukset, jotka sovittiin jo hallitusohjelmaneuvotteluissa ja jotka on tehty sen jälkeen lähes normaaleihin kehysmenoihin, on tehty velan päälle.

Itse antaisin paljon anteeksi nykyiselle hallitukselle. Se on mielestäni hoitanut kohtuullisen hyvin viheliäisen koronaviruksen, ja se on mielestäni hoitanut erittäin hyvin Suomen Nato-jäsenyysasian. Mutta sitä ei voi hallitukselle antaa anteeksi, että se ei ole pystynyt aidosti laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen. Tärkeysjärjestykseen laittaminen olisi nimitäin edellyttänyt sitä, että kun on väistämättömiä uusia menotarpeita, niin jostakin vähemmän tärkeistä menoista pitäisi edes jotakin, tuntuvaakin, pystyä säästämään. Kun hallitus ei ole tähän kyennyt — ja sehän on poliittisesti tietysti epämukavaa tehdä säästöjä [Petri Huru: Ainakin ennen vaaleja!] — niin se on jättänyt seuraaville hallituksille mutta ennen kaikkea nykyisille lapsille ja nuorille aivan käsittämättömän velkataakan. Kun samanaikaisesti korot ovat nousussa, tämä velkataakka ei tarkoita pelkästään velkaa, jota kuulemma ei koskaan tarvitse maksaa pois, vaan se tarkoittaa myös vuosittaisia velanhoidokuluja, jotka tällä koronnousun vauhdilla tulevat lähivuosina syömään miljardeja meidän käytettävissä olevista varoista — miljardeja, jotka voitaisiin muuten käyttää hyviin ja järkeviin tarkoituksiin ja tarpeisiin.

Tässä kolme tuntia sitten käydyssä keskustelussa valtiovarainministeri Saarikko, joka on erittäin pätevä ja taitava ministeri, haastoi vahvasti oppositiota ja kokoomusta ja jopa minua nimeltä mainiten kertomaan, mistä kokoomus sitten säästäisi. Valitettavasti silloin puhetta johtanut puhemies ei tarjonnut mahdollisuutta vastata ministeri Saarikolle, joten vastaan nyt:

Ensinnäkin vastaan, että emme suostu ostamaan niitä säästökohteita, joita ministeri Saarikko muka tosissaan meille tarjosi. Hän kysyi, pitäisikö säästää maanpuolustuksesta, pitäisikö säästää varautumisesta, pitäisikö säästää lasten ja nuorten palveluista. Ei todellakaan, ei pitäisi. Mutta se, että tässä lisäbudjetissa ei ole mitään yksittäistä kohdetta, mistä voisi säästää, ei tarkoita, etteikö tällaisia kohteita olisi, ja jottei jäisi käsitystä, että kokoomuksella tai minulla henkilökohtaisesti ei olisi esittää tai ei olisi kanttia esittää säästökohteita — koska jokaista säästöähän tietysti yhteiskunnassa vastustetaan — niin esitänpä tässä ja nyt.

Herra puhemies! Olen monasti täällä salissa tuonut esiin asumistuen. Me maksamme vuodessa yli 2 200 miljoonaa euroa asumistukea. Viimeisten kymmenen vuoden aikana asumistukimenot ovat paisuneet noin tuhannella miljoonalla eurolla. Siis vuositasolla maksamme tänä päivänä noin 2,2 miljardia. Ovatko niiden köyhien ja pienituloisten ihmisten, jotka asumistukea saavat, asumisolosuhteet vastaavasti parantuneet lähes kaksinkertaisesti tänä samana aikana, kun asumistuki on lähes tuplaantunut? No eivät varmasti ole.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Herra puhemies! Tänä päivänä markkinatilanne on vieläpä sellainen, että jos valtio teki si tuntuvan säästön asumistukeen, ja puhuttaisiin sadoista miljoonista euroista, niin se hyvin todennäköisesti laskisi ainakin täällä pääkaupunkiseudulla yleistä vuokratasoa. Se siis ei tarkoittaisi ainakaan kaikilta osin eikä välttämättä edes suurimmalta osin näiden pientuloisten ihmisten saaman tulonsiirron leikkaantumista, vaan se tarkoittaisi sitä, että yleisen vuokratason laskiessa tämä asumistuen leikkaus leikkaisi asuntosijoittajien vuokratuottoja. [Sheikki Laakson välihuuto]

Asuntosijoittaminen on täysin legitiimi ja järkevä tapa säästää — en arvostele sitä. Päinvastoin, kun olemme nähneet kansanedustajien ja ministereitten sidonnaisuusilmoituksia, niin monilla on sijoitusasunto, ja se on järkevää ja fiksua, mutta ei kai se nyt ole veronmaksajien tehtävä asumistuen kautta tukea asuntosijoittamista, joka tällä hetkellä on erittäin hyvä sijoitusmuoto ja varsinkin viimeisten vuosien aikana on ollut poikkeuksellisen hyvä sijoitusmuoto. Katsokaa esimerkiksi Kojamon kurssia — joka on suurin asuntosijoitusyhtiö, tai ainakin se asuntosijoitusyhtiö, joka on noteerattu pörssissä —, miten pörssilistautumisen jälkeen Kojamon kurssi on noussut.

Niinpä, herra puhemies, vastaan ministeri Saarikolle: miksi emme leikkaisi merkittävästi asumistukea ja sitä kautta saisi aikaiseksi yleisen vuokratason laskun, varsinkin nykyisessä markkinatilanteessa, jossa siellä oven takana ei ole jonossa tulossa uusia vuokralaisia, jotka maksaisivat sen entisen vuokran? Siinä on hallitukselle yksi konkreettinen säästöehdotus, joka ei ole pois lapsilta, ei ole pois nuorilta, ei ole pois koronantorjuntatoimista eikä ole pois maanpuolustuksesta. Ministeri Saarikko sanoi keskustelussa, että ”velkaantumisvauhtia on helppo arvostella, mutta on vaikea esittää säästökohteita”. Ministeri Saarikko ilmeisesti puhui itselleen, koska tämä hallitus ei ole pystynyt löytämään käytännössä mitään merkittäviä säästökohteita. Minä nyt tässä esitin yhden.

Arvoisa puhemies! Sallitaanko edelleen puhua, vai pyydänkö uuden puheenvuoron?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sallitaan puhua.

Kiitos, puhemies! — Aivan erityinen kysymys liittyen asumisen tukemiseen on opiskelijoiden asumistukiuudistus, joka tehtiin edellisen, Sipilän hallituksen aikana, jossa kokoomuskin oli mukana. Nimittäin tässä opiskelijoiden asumistukiuudistuksessa käytännössä siirtämällä heidät opintotuen asumislisän piiristä yleisen asumistuen piiriin opiskelijat, jotka aikaisemmin olivat asuneet edullisemmin Hoasin asunnoissa kauempana keskustasta — Hoasin Helsingissä ja muiden opiskelija-asuntosäätiöiden asunnoissa muissa opiskelija-kaupungeissa — siirrettiin näistä edullisemmista opiskelija-asunnoista tänne keskustan yksioihin jonottamaan niitä samoja yksioitä muiden ihmisten kanssa, mikä johti näiden yksioiden vuokrien nousuun silloin muutama vuosi sitten. Mikä järki tässä oli? Kysyn nyt siis Sipilän hallitukselta ja myös kokoomukselta. Mikä järki oli siinä, että opiskelijat eivät enää asuisikaan pikkasen ahtaammin ja pikkasen kauempana keskustasta vaan heidän pitäisi päästä asumaan väljemmin, omiin yksioihin, lähemmäksi keskustaa? Oliko tämä sellainen prioriteetti, ja onko se nykyhallituksen mielestä sellainen prioriteetti, johon ei voi puuttua, esimerkiksi palauttamalla opiskelijat uudelleen vanhan opintotuen asumislisän piiriin? En ymmärrä.

Totta kai siitä nousee kova mekkala. Opiskelijajärjestöt ja varsinkin niiden kellokkaat nostavat kovan metelin, että tällä tavoin puututaan opiskelijoiden etuihin, mutta kun tässä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

pitää asioita punnita. Onko se tärkeä yhteiskunnallinen prioriteetti, että opiskelijat saavat asua kaupunkien keskustoissa yksioissa eivätkä Hoasin soluasunnoissa?

Sitä paitsi, tässä on suora ote Valtiontalouden tarkastusviraston sivuilta, jossa lukee näin: ”Opiskelijoiden asumistukiuudistus kasvatti tukimenoja yli kaksi kertaa enemmän kuin etukäteen arvioitiin.” Otan tästä pari sitaattia, ensinnäkin: ”Asumistukiuudistuksen valmistelussa arvioitiin, että valtiolle opiskelijoiden asumistuesta koituvat menot kasvaisivat 54 miljoonalla eurolla. Vuonna 2018 menolisäys oli kuitenkin vähintään 130 miljoonaa euroa.” Herra puhemies, suurempiakin lukuja on nähty, jopa 200 miljoonan euron lukuja. Edelleen sitaatti: ”Tukimenot ovat todennäköisesti tästä vielä kasvaneet, sillä opiskelijoiden asumiskustannukset ovat kohonneet muita tuensaajia nopeammin. Ennen uudistusta opiskelijat saivat opintotuen asumislisää” ja niin edelleen, mutta sitten se, mikä piti lainata: ”Menojen yllättävää kasvua voi selittää myös se, että oletettua useampi opiskelija muutti uudistuksen jälkeen kalliimpaan asuntoon, sillä kimppa-asuntojen suosio on laskenut uudistuksen jälkeen”, VTV:n johtava tuloksellisuustarkastaja Ville-Veikko Pulkka kertoo.” Tämä on siis Valtiontalouden tarkastusviraston sivuilta.

Eli nykyhallitus pitää siis tärkeänä, että opiskelijoille maksetaan vähintään toistasataa miljoonaa enemmän kuin aikaisemmin, jotta opiskelijat saavat asua kaupunkien keskustoissa kalliimmissa asunnoissa kuin ennen. Arvoisa ministeri Saarikko, jos kuuntelette tai luette pöytäkirjoista, tässä olisi oiva säästökohde.

Herra puhemies! Nyt pyydän uuden puheenvuoron. En kehtaa puhua enää pitempään yhtä soittoa. [Petri Huru: Hyvä puheenvuoro!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.02 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni tässä oli ihan hyvä, järkevä säästökohde semminkin, kun myöskin mielenterveysongelmat saattavat lisääntyä, kun oppilaat muuttavat yksioihin asumaan sen sijaan, että asuisivat edelleenkin solukämpissä, jotka eivät nyt sitten mene millään kaupaksi.

Olen itse tehnyt tällaisen aloitteen siitä, että asumistukimenoja vähennettäisiin sillä, että voisi ikään kuin jollain sovittelu- tai vapaaehtoisella menetelmällä ohjata ihmisiä asumaan siellä, missä asumiskustannukset ovat halvempia. Silloin voisi ajatella myöskin niin, että tämä kuntaryhmäluokittelu poistuisi. Nythän Helsinki on omassa kategoriassaan, sitten ympäryskunnat seuraavassa ja sitä tehden. Näitä on neljä erillistä kategoriata, ja se on ihan tosiasia, että tämä järjestelmä ruokkii itse itseään niin, että vuokrahinnat nousevat sitä mukaa, kun tämä järjestelmä koettaa sitä asiaa korjata, ja tälle olisi kokonaisvaltainen ratkaisu tehtävä ja koetettava löytää vaihtoehtoisia keinoja. Kuten varmasti, edustaja Zyskiewicz, tiedätte, niitä keinoja ei ole löytynyt teidän hallituksessa ollessanne 12 vuotta peräjälkeen, eli tämä ratkaisu ei ole helppo, mutta jotakin tähän asiaan olisi tehtävä.

Sen sijaan, mitä tulee siihen, että tätä hallitusta erityisesti syytetään velkaantumisesta, niin niinä 12 vuotena, kun olitte hallituksessa, hallituksen velka kasvoi lähes 50 miljardia. Eli kyllä kokoomus on historiallisesti ollut ihan ennätysten tekijä tässä velanotossa, ehkä voisi sanoa, että pukki kaalimaan vartijana näissä puheissa.

Mutta tämä esitys sinänsä oli ihan sellainen, että siitä kannattaa aivolohkoihin laittaa raksuttamaan, mitä tälle asialle pitäisi tehdä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että silloin, kun on viimeinen puheenvuoro, kun ollaan tässä vaiheessa keskustelua, niin sitä ei rajoiteta, kunnes sitten edustaja itse päättää, että lopettaa. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

18.05 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, herra puhemies, ja kiitos selvennyksestä pelisääntöihin. Edellisellä edustajalla, edustaja Kalmarilla, oli varsinkin pääosaltaan hyvä puheenvuoro. Lopussa mentiin sitten tähän, kuka on enemmän ja kuka vähemmän velkaantunut. En ollenkaan kiistä sitä, että kokoomuksella on tässä asiassa myös vastuuta. Meillä on koalitionhallituksia, kukaan ei siellä ole yksin, kaikki ovat yhdessä vastuussa, mutta kyllä uskallan väittää, että edellinen, edustaja Sipilän johtama hallitus teki hartiavoimin töitä pystyäkseen vahvistamaan julkista taloutta ja sitä kautta vähentämään velkaantumisvauhtia ja onnistui siinä aika lailla hyvin.

Nykyisellä vasemmistohallituksella ei ole ollut mitään halua — ei ole ollut siis mitään halua — löytää vähääkään tuntuvampia säästökohteita mistään. Päinvastoin, kaikkeen hyvään on haluttu laittaa lisää rahaa. No, sehän on meidän poliitikkojen ydinosaamisaluetta. [Petri Hurun välihuuto] Me osaamme kaikki laittaa hyviin kohteisiin lisää rahaa. Mutta se, mitä tämä hallitus ei ole osannut eli käytännössä halunnut tehdä, on etsiä säästöjä julkiseen talouteen, koska jokaiselle menokohteelle on puolustajansa, jokainen säästötoimenpide herättää vastustusta ja kritiikkiä. Tämä hallitushan yritti sopia tietyistä säästöistä — esimerkiksi tieteeseen, täysin väärä kohde, esimerkiksi taiteeseen, väärä kohde — ja kun siitä nousi kritiikkiä, taiteilijat kävivät Kesärannassa mutta arvostelivat, että meinataan heiltä säästää, niin mitä tämä Marinin vasemmistohallitus teki? Kipin kapin se äkkiä perui kaikki aikeet säästää näistä kohteista, koska se herätti kritiikkiä, [Petri Huru: Juuri näin!] mutta se, että olisi etsitty tilalle joitain muita säästökohteita — no, ei tietystikään. On niin paljon helpompi A-studiossa ja täällä salissa patsastella, miten ”me olemme panneet hyviin kohteisiin lisää rahaa ja parannetaan palveluja siellä ja täällä ja tehdään tätä hyvää”. Se on niin paljon helpompaa kuin se, että kannettaisiin pikkasen huolta myös huomisesta ja näin olen oltaisiin myös pikkasen kiinnostuneita siitä, mitä tahtia se velka kasvaa.

Herra puhemies, jatkan vielä pöntöstä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Sheikki Laakso: Pääsee kehumään vielä työllisyyslukuja!] Herra puhemies, vaikka tulin tänne, niin huomattavasti lyhyempi puheenvuoro kuin äskeinen oma puheenvuoroni.

Eli tosiaankin nykyhallitus ja sen ministerit lähes ilta illan jälkeen Ylen ajankohtaisohjelmissa ja kyselytunti kyselytunnin jälkeen tai budjettikeskustelu budjettikeskustelun jälkeen kertovat, miten he ovat panostaneet hyviin asioihin. Ovat perusturvaan panostaneet, ovat nyt panostaneet toimeentulotuen aikaistamiseen, ovat panostaneet lapsiin, ovat panostaneet nuoriin, ovat panostaneet aikuisiin, ovat panostaneet vanhuksiin ja niin edelleen, sen lisäksi ovat säästäneet paljon velvoitteita esimerkiksi vanhustenhoivaan ja hoitajamitoitukseen, joihin sitten seuraavat hallitukset saavat panostaa. Tämä on helppoa. Jokainen poliitikko osaa sen.

Me olemme kaikki entisiä tai nykyisiä kunnallispoliitikkoja, ja me tiedetään, etteivät sielläkään erilaiset hyvät ja huonot kohteet kilpaile, vaan siellä on paljon hyviä kohteita ja ne kilpailevat keskenään. Me joudumme priorisoimaan kunnissa ja laittamaan rahaa johonkin ja jonnekin vähän vähemmän, joskus jopa ottamaan jostakin pois. Näin sen pitäisi olla valtakunnan politiikassakin, ja näin se yleensä onkin. Myös, edustaja, ne aikaisemmat hallitukset, joissa keskusta on ollut tai sosiaalidemokraatit ovat olleet tai kokoomus on ollut, ovat pyrkineet pitämään suun säkkiä myöten ja etsimään jostain vähän säästettävääkin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 64/2022 vp

Mutta tämä Marinin hallitus — ne, mitä se on tehnyt säästöjä, ovat aivan nippelijuttuja verrattuna siihen, miten paljon on panostettu erilaisiin hyviin tarkoituksiin. Ja kuten edellinen asumistukiesimerkki osoitti, niin kyllä niitä säästökohteita löytyy, jos niitä vain halutaan etsiä, mutta kun ei haluta. Kun ei haluta opiskelijoiden kritiikkiä, ei haluta minkään muunkaan etujärjestön kritiikkiä, ei haluta, että hallitusta arvosteltaisiin jostakin, niin sitten ei säästetä mistään. Totta kai kasvu rahoittaa ja tärkeintä olisi saada aikaan sellaisia työllisyysreformeja, jotka tukisivat talouskasvua, esimerkiksi tällä hetkellä tukisivat sitä, että työttömät ja työpaikat paremmin kohtaisivat. Nyt en mene siihen, mutta se on tietysti avainasia sinänsä tässä velkaantumisen hillitsemisessä näiden säästöjen lisäksi.

Herra puhemies! Aivan lopuksi: Viikonvaihteessa saimme lukea lehdistä, että vihreät ovat suuttuneita hallituskumppaneilleen, kun terapiatakuu jätettiin toteuttamatta osana hoitotakuuta. Minä olen ainakin lukenut isoja juttuja vähintään molemmista iltapäivälehdistä, että vihreät ovat pettyneitä ja ovat sitä mieltä, että he yksin edustavat tällaisia hyviä asioita, niin kuin tämä terapiatakuu, mutta ne muut, hallituskumppanit, eivät ole välittäneet riittävästi näistä tärkeistä asioista ja ovat jättäneet sen hoitotakuusta pois, ja tämä on vihreiden mukaan virhe ja pettymys ja niin edelleen. Tämä kuulostaa kaikki oikein kivalta ja kauniilta, paitsi että täällä eduskunnassa eli teoissa vihreät ovat itse kaataneet terapiatakuun käsittelyn. Kaksi kertaa eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on äänestänyt kansalaisaloitteen, joka koskee terapiatakuuta, käsittelyyn ottamisesta, ja kaksi kertaa vihreät yhdessä muiden hallituspuolueiden edustajien kanssa ovat äänestäneet aloitteen käsittelyyn ottamisen nurin. Ensimmäinen äänestys oli 19.3. vuonna 20, äänin 11—2 hallitusrintama torjui tämän kansalaisaloitteen käsittelyyn ottamisen. Seuraava äänestys oli 12. marraskuuta samana vuonna, äänin 8—5 ja yksi tyhjä hallitusrintama torjui tämän Terapiatakuu-kansalaisaloitteen käsittelyyn ottamisen. Sen lisäksi tietysti salissa kaikkien budjetin yhteydessä vihreät yhdessä hallitusrintaman muiden edustajien kanssa ovat torjuneet terapiatakuun toteuttamisen. Eli miten vihreät kehtaavat nyt moittia muita hallituspuolueita — mikä nyt ei sinänsä ole minun pääsärkyni — siitä, etteivät ne toteuta terapiatakuuta, kun vihreät itse ovat kaataneet terapiatakuun täällä eduskunnassa useamman kerran, ja kyllä he näköjään kehtaavat. Olenkin sanonut, että vihreät on kova puolue terapiatakuun puolesta — nimittäin tuolla somessa ja muussa julkisuudessa, siellä he toimivat terapiatakuun puolesta. Mukavaa olisi, jos toimisivat tässäkin salissa ja tässä talossa. — Kiitos. [Petri Huru: Hyvin sanottu!]

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.